

Ο ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΟΥ ΕΠΙΣΗΜΟΥ ΔΕΛΤΙΟΥ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ»

ΕΤΟΣ ΜΣΤ'

ΙΩ. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14 – 115 21 ΑΘΗΝΑΙ – ΤΗΛ. 72.18.308

15 ΙΟΥΝΙΟΥ 1997

ΑΡΙΘ. 10

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ευαγγέλου Δ. Θεοδώρου, 'Ο συγγραφεὺς τῆς «Κλίμακος» ὄσιος Ἰωάννης ὁ Σιναΐτης. – Μητροπ. Σισανίου καὶ Σιατίστης Ἀντωνίου, Ἡ συζυγικὴ χριστιανικὴ ἀγάπη. – Ἰω. Φουντούλη, Ἀπαντήσεις σὲ λειτουργικὲς, κανονικὲς καὶ ἄλλες ἀπορίες. – Ἐπισκόπου Ριζούτας Μακαρίου, Ἐνας λόγιος Μητροπολίτης Μόσχας: Φιλάρετος. – π. Ἀθαν. Καλογήρου, Internet: Συνέχεια καί... τέλος. – Ἀρχιμ. Μ. Φ., Ἐπισημάνσεις. – Ἀρχιμ. Χρυσ. Π. Ἀβαγιανού, Ἡ εἰρήνη τοῦ Χριστοῦ καὶ πῶς ἀποκτάται. – Κων. Μ. Κονταξόπουλου, Οἱ 39 ἅγιοι τῆς Ὁρθοδόξιας ποῦ φέρουν τὸ ὄνομα Στέφανος. – Μ. Μελ., Ἐπίκαιρα.

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ
ΤΗΣ
ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ

Ἀθήναι, Ἰασιῶν 1 – Τηλέφωνο
72.10.734 • Προϊστάμενος Τυπο-
γραφείου: Σωκράτης Μαυρογόνα-
τος, Ἡπείρου 132 – Πέραμα.

Ὁ συγγραφεὺς τῆς «Κλίμακος» ὄσιος Ἰωάννης ὁ Σιναΐτης

Τοῦ κ. ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

ΣΤ'

Ὁ ιε' λόγος τῆς «Κλίμακος» ἐξυμνεῖ καὶ περιγράφει ἐκτενῶς τὴν ἀγνεΐα καὶ σωφροσύνη, ἡ ὁποία, κατὰ τὸν ὄσιο Ἰωάννη τὸν Σιναΐτη, σημαίνει ὑπερφυσικὴ ἀπάρνησι τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως καὶ ἄμιλλα τοῦ θνητοῦ καὶ φθαροῦ σώματος πρὸς τοὺς ἀσωμάτους ἀγγέλους. Ὁ ἀγνός, ἐνισχυόμενος ἀπὸ τὸν θεῖο ἔρωτα, ἀποκρούει τὸν ἐπίγειο σαρκικὸ ἔρωτα καὶ μὲ τὸ ἄυλο θεῖο πῦρ οβήνει τὸ ὑλικὸ πῦρ («Ἀγνεΐα ἐστὶ φύσεως ὑπερφυτικῆς ἄρνησις καὶ σώματος θνητοῦ καὶ φθαροῦ παράδοξος ὄντως πρὸς ἀσωμάτους ἄμιλλα. Ἀγνός ἐστὶν ὁ ἔρωτι ἔρωτα διακρουσόμενος καὶ πῦρ πυρὶ ἄυλῳ ἀποσβέσας» (ἐνθ' ἄνωπ., σσ. 194-195). Στὴν ἀγία ζωὴ «τὸ ἔλαττον ὑπὲρ τοῦ κρείττονος καταργεῖται» (Αὐτ., σ. 195).

Ἡ ἀγνεΐα εἶναι προσοικειώσεις τοῦ Θεοῦ καὶ ὁμοίωσις πρὸς Αὐτόν, ὅπως εἶναι δυνατό στὸν ἄνθρωπο. Μητέρα τῆς γλυκύτητος τῶν καρπῶν εἶναι ἡ εὐφορη γῆ καὶ ἡ δροσιά τῆς βροχῆς, ἐνῶ μητέρα τῆς ἀγνεΐας εἶναι «ἡσυχία σὺν ὑπακοῇ» (Αὐτ., σσ. 201-202).

Ὁ ὄσιος Ἰωάννης ἀναφέρει, ὅτι κάποιος γνωστός του, ἀτενίζων σωματικὸ κάλλος καὶ παρακινούμενος ἀπὸ αὐτό, δοξολογεῖ τὸν Δημιουργὸ καὶ νοιώθει ἐντονώτερη τὴν ἀγάπη πρὸς τὸν Θεό, ἐνῶ τὰ μάτια του πλημμυρίζουν ἀπὸ δάκρυα. Στὴ συνέχεια ὁ ὄσιος κάνει τὸ ἐξῆς χαρακτηριστικὸ σχόλιο: Ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς «ἀνέστη ἄφθαρτος πρὸ τῆς κοινῆς ἀναστάσεως» (Αὐτ., σ. 206). Ὅποιος νίκησε τὸ σῶμα, «οὔτως φύσιν ἐνίκησεν· ὁ δὲ τὴν φύσιν νίκησας, πάντως ὑπὲρ φύσιν ἐγένετο· ὁ δὲ τοῦτο γενόμενος, ἠλάττωται βραχὺ τι παρ' ἀγγέλους, ἵνα μὴ λέγω οὐδὲν (γιὰ νὰ μὴ πῶ ὅτι καθόλου δὲν εἶναι ἐλαττωμένος ἀπὸ αὐτοὺς)» (Αὐτ., σ. 209).

Στὸν ἴδιο λόγο τῆς «Κλίμακος» ὁ ὄσιος Ἰωάννης μὲ θαυμασιά ψυχολογικὴ ἀνάλυσι παρουσιάζει τὰ στάδια τῆς ἀπωλείας τῆς ἀγνεΐας. Αὐτὰ εἶναι πρῶτον ἡ «προσβολή», δηλαδὴ ἡ ὀπτικὴ ἢ ἀκουστικὴ μορφή ἐλκυστικοῦ πειρασμοῦ, ἔπειτα ὁ «συνδυασμός», δηλαδὴ ἡ ἐμπαθῆς ἢ ἀπαθῆς ἐσωτερικὴ συζήτησις μὲ τὸ ἀντικείμενο τοῦ πειρασμοῦ, κατόπιν ἡ «συγκατά-

Η ΣΥΖΥΓΙΚΗ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΑΓΑΠΗ*

Του Σεβ. Μητροπολίτου Σισανίου και Σιατίστης κ. ΑΝΤΩΝΙΟΥ

Ὁ Ἀπόστολος ἐν Κολασσαεῖς 3,19: «Οἱ ἄνδρες, ἀγαπάτε τὰς γυναῖκας καὶ μὴ πικραίνεσθε πρὸς αὐτάς», προτρέπων τοὺς ἄνδρας ὅπως ἀγαπῶσι τὰς ἑαυτῶν γυναῖκας, διατάσσει καὶ ἀξιοῖ τὴν πιστὴν ἐφαρμογὴν τῆς ἐντολῆς τῆς ἀγάπης ἐκ μέρους τοῦ ἀνδρὸς κατὰ τρόπον καθαρῶς ἀρηθρῶν: «μὴ πικραίνεσθε αὐτάς». Τὸ ρῆμα πικραίνω σημαίνει καθιστῶ τι πικρόν¹⁰, καλύπτει ἐν μεταφορικῇ ἐννοίᾳ, τὰς πολλαπλὰς ἀποχρώσεις τῆς εὐπαθήτου λέξεως, δι' ἧς, συμφῶνως πρὸς τὸ κείμενον, προσδιορίζονται καὶ

τὰ πρόσωπα, ἅτινα συνιστῶσι τὸ ἀντικείμενον. Ἡ σημασία τῆς ὀργῆς καὶ τοῦ ἐρεθισμοῦ παρουσιάζεται ὡς πλέον διαδεδομένη¹¹, ἀλλ' ἐνταῦθα, ἡ κακὴ αὕτη διάθεσις τῆς ψυχῆς εἶναι ἀσθενεστέρα. Ἀλλὰ τὸ ρῆμα πικραίνω σημαίνει ὡσαύτως τὴν συνήθη διάθεσιν τῆς ψυχῆς, ἣτις προέρχεται ἐκ τῆς ἀπλῆς πικρίας, ὡς διδάσκειται ἐν τῷ ἱερῷ βιβλίῳ Ἰώβ, 27,2: «ζῆ ὁ Θεός, ὃς οὕτω με κέκρικε, καὶ ὁ παντοκράτωρ ὁ πικράνας μου τὴν ψυχὴν»¹², τὴν δυσαρέσκειαν ἢ ἀποστροφὴν, περὶ ἧς ὁ ἀπὸ σκηνῆς φιλόσοφος Εὐριπίδης (480-406 π.Χ) παρατηρεῖ τὰ ἐξῆς ἀξιόλογα: «τί δῆτ' ἔτι ζῶ; τίς ὑπολείπομαι τύχην;

* Συνέχεια ἀπὸ τῆ σελ. 163 τοῦ ὑπ' ἀρ. 9 τεύχους.

θεσις», δηλαδὴ ἡ ἐκουσία ἡδονικὴ στροφή τῆς ψυχῆς πρὸς τὸ ἀντικείμενο αὐτό, στὴ συνέχεια ἡ «αἰχμαλωσία», δηλαδὴ ἡ «βιαία καὶ ἀκούσιος τῆς καρδίας ἀπαγωγή», ἡ ὁποία συμβαίνει, ὅταν στὴν ἐσωτερικὴν «πάλην» ἐναντίον τῆς «συγκαταθέσεως» νικᾷται ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ τὸ «πάθος», δηλαδὴ ἀπὸ «τὸ χρόνον μακρῶ τῇ ψυχῇ ἐμπαθῶς ἐμφωλεῦον καὶ ὡσπερ εἰς ἕξιν αὐτὴν λοιπὸν ἐν τῇ πρὸς αὐτὸ συνηθεῖα ἀγαθόν» (Αὐτ., σ. 210). Τὸ μυστικὸ τῆς νίκης εἶναι ἡ ἐπαγρύπνησις τοῦ νοῦ γιὰ ν' ἀντιμετωπίζεται ἐξ ἀρχῆς ἡ «προσβολή», διότι ἂν ὁ νοῦς δὲν κλείσῃ τὰ μάτια του, δὲν θὰ κλαπῇ ὁ θησαυρὸς («εἰ μὴ γὰρ ὁ νοῦς μύσει, οὐ συληθήσεται ὁ θησαυρός») (Αὐτ., σσ. 214-215).

Ὁ ἰσ' «λόγος» τῆς «Κλίμακος» στρέφεται ἐναντίον τοῦ «μυριοκεφάλου δαίμονος» τῆς φιλαργυρίας, ἡ ὁποία εἶναι «εἰδώλων προσκύνησις, ἀπιστίας θυγάτηρ, ἀσθενῶν προφασίστρια, γήρωσ (γηρατειῶν) μάντις, ἀβροχίας (ἀνομβρίας) ὑποβολεύς, λιμῶν προμηνυτής» (Αὐτ., σ. 218). Ἡ φιλαργυρία «ἐστὶ τε καὶ λέγεται» ρίζα ὄλων τῶν κακῶν (Α' Τιμ. στ', 10). Γιὰ τὴν καταπολέμησίν της ἀπαιτοῦνται «πίστις ἀκλινή» καὶ «θανάτου μνήμη», μὲ τὴν ὁποία κατορθώνεται ἀπαλλαγὴ ἀπὸ τίς μέριμνες («φροντίδας»), ἀκόμη καὶ ἀπάρησις τοῦ σώματος (Αὐτ., σ. 221).

Ὁ ιζ' «λόγος» ἐφιστᾷ τὴν προσοχὴν στὸ φαινόμενο τῆς πνευματικῆς «ἀναισθησίας» ἢ «ἀναληγῆς», ἡ ὁποία εἶναι πολυκαιρισμένη καὶ μονιμοποιημένη ἀμέλεια, ναρκωμένη σκέψις («ναρκῶσα ἐννοία»), παγίδα τῆς πνευματικῆς προθυμίας, «ἀνδρείας βρόχος, κατανύξεως ἄγνοια, ἀπογνώσεως

θύρα, λήθης μήτηρ» (Αὐτ., σ. 223). Ὁ πνευματικῶς ἀναισθητος καὶ ἀνάληγτος ἀποσθηθίζει λόγους περὶ ἀγρυπνίας καὶ ἀμέσως καταβυθίζεται στὸν ὕπνο· «τὴν προσευχὴν ἐγκωμιάζει, καὶ ὡς ἀπὸ μάστιγος ταύτης ἀναχωρεῖ... τοὺς ἐλεήμονας δοξάζει, καὶ τοὺς πτωχοὺς ὀνειδίζει» (Αὐτ., σσ. 224-225).

Ὁ ιη' «λόγος» τῆς «Κλίμακος», ποὺ ἐξετάζει τὴν ἀλληλεξάρτησι ὕπνου καὶ προσευχῆς, καταδικάζει τὴν «πολυπνίαν», ἡ ὁποία συρρικνώνει τὸν χρόνο καὶ τὴ διάθεσι γιὰ προσευχὴ καὶ ψαλμωδία. Θὰ καταπολεμοῦμε τὴν τάσι πρὸς τὴν πολυπνίαν, ἐὰν ἐνθυμούμεθα ὅτι, ὅπως «δοκιμάζει κάμινος χρυσόν», ἔτσι καὶ ἡ προθυμία τοῦ νὰ καταφεύγωμε στὴν προσευχὴ εἶναι κριτήριον «σπουδῆς καὶ ἀγάπης πρὸς τὸν Θεόν» (Αὐτ., σσ. 227-229).

Στὸν ιθ' «λόγο» ὁ ὁσιος Ἰωάννης ὁ Σιναΐτης παρουσιάζει τὴ σπουδαιότητα τῆς ἀγρυπνίας ὡς μέσου πνευματικῆς ἀσκήσεως καὶ προόδου. «Ἀγρυπνον ὄμμα, —λέγει—, ἤγνισε νοῦν· πλήθος δὲ ὕπνου ἐπάρωσε ψυχὴν... Ἀγρυπνία (σαρκικῆς) πύρωσεως θραῦσις, ἐνυπνιασμῶν λύτρωσις, κάθυγρος ὀφθαλμός, ἡπαλυμένη καρδία, λογισμῶν φυλακὴ, βρωμάτων χωνευτήριον, παθῶν δαμαστήριον, γλώσσης κολαστήριον, φαντασιῶν φυγαδευτήριον» (Αὐτ., σ. 231).

Ὁ εἰκοστὸς «λόγος» τῆς «Κλίμακος» τονίζει ὅτι ἡ «δειλία» εἶναι «νηπιῶδες ἦθος» καὶ σημαίνει ἀπομάκρυνσι τῆς πίστεως καὶ ἀναμονὴ ἀπροσοδοκῆτων κακῶν. Ἡ ζωντανὴ πίστις στὸν Χριστὸ ἐκδιώκει τὴ δειλία. «Ἰησοῦ ὀνόματι μάστιζε πολέμιους· οὐ γὰρ ἐστὶν ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς ἰσχυρότερον ὄπλον» (Αὐτ., σ. 235). (Συνεχίζεται)

γάμους έλομένη τών κακών άπαλλαγάς, μετ' άνδρως οϊκείν βαρβάρου, πρως πλουσίαν τράπεζαν ίζουσ; άλλ' όταν πόσις πικρός ξυνη γυναικί, και τώ σώζεσθε πικρόν»¹³. = Διατί να ζω λοιπόν άκόμη; ποίαν τύχην να περιμένω; Να συζευχθώ μετ' ένως άνδρως βαρβάρου και ούτω να αλλάξω τύχην, μετ' αυτού έγώ να κατοικήσω και να κάθωμαι εις την πλουσίαν του τράπεζαν; άλλ' όταν εϊναι μισητός εις την γυναίκα ό άνήρ, ή ζωή άποβαίνει δι' αυτήν βασανιστική», και ήτις εύχερώς άγει εις τās πράξεις της βίας και της περιφρονησεως¹⁴. Ούτω, τυχόν τοιαύτη τις στάσις του συζύγου έναντι της έαυτου συζύγου άποβαίνει ριζικώς αντίθετος πρως εκείνην, ήν συνιστά και ύπαγορεύει ή κατά Χριστόν άγάπη. 'Η ύπό του 'Αποστόλου παραγγελιομένη άγάπη, κατά την καλλιτέραν κλασσικήν παράδοσιν, εϊναι έμπρακτος έφαρμογή συνόλου του εύαγγελικού νόμου, ήτοι πράξις τιμής, σεβασμού, ύπολήψεως, προσέτι δέ και έπευφημιών ύπερ της συζύγου μετ' ής ό άνήρ προσκολλάται, και διά την όποιαν κατά την θεόπνευστον Γραφήν, «καταλείπει άνθρωπος τόν πατέρα αυτού και την μητέρα και προσκολληθήσεται πρως την γυναίκα αυτού, και εϊσονται οί δύο εις σάρκα μίαν»¹⁵.

'Ινα όμως εις βίωμα μεταποιηθ ή θεία έντολή περι κατά Χριστόν διαβίωσεως τών συζύγων, άνάγκη όπως ή καρδιά άμφοτέρων έχη τώ Πνεύμα του Θεού, τώ όποϊον τρέφει και ζωογονεί ταύτην και καθαίρει από πάσης πονηράς έπιθυμίας. 'Ο Θεολόγος της 'Εκκλησίας Γρηγόριος ό Ναζιανζηνός (329-390) τονίζων την ύψιστην άξίαν της έμπράκτου έφαρμογής παρα τών χριστιανών τών θείων έντολών διά την ήθικην προαγωγήν και την εις έργα άγαθά καρποφορίαν τούτων σημειοί: «Διά πολιτείας άνελθε, διά καθάρσεως κήσαι τώ καθαρόν... Πράξις γάρ έπίβασις θεωρίας»¹⁶. Διά τούτο ό χριστιανός σύζυγος όφείλει όπως εϊναι φιλόφρων και περιποιητικός πρως την έαυτου σύζυγον και να εκτιμᾷ προσηκόντως ταύτην¹⁷. 'Η έν άγαστη συμπνοία συμβίωσις τών συζύγων θα σφυρηλατήση εις αυτούς τās ιδεώδεις εκείνας άρετάς, περι ών ό Παύλος όμιλει έν Κολλασσαείς 3, 12-14, ή πιστή τήρησις και έφαρμογή τών όποϊων έξασφαλίζει εις τε τώ άτομον και τώ σύνολον «ήρεμον και ήσύχιον βίον... έν πάση εύσεβεία και σεμνότητι»¹⁸. Αί έν λόγω άρεται εϊναι ή χρηστότης, ή ταπεινοφροσύνη, ή πραότης, ή ύπομονή, ή συγγνώμη, ή άνεκτικότης και «έπί πᾶσιν δέ τούτοις ή άγάπη, ό εϊστιν σύνδεσμος της τελειότητος»¹⁹.

'Αλλά, ως άψευδώς διδάσκει ή καθ' ήμέραν πείρα, βαθμηδόν και καθ' όλίγον αί στενοχωρία και αί παντοίαι περιπέτειαι της συζυγικής ζωής, ό έγωϊσμός εϊστιν ότι και ή έλλειψις στοιχειώδους λεπτότητος του συζύγου καθιστούν τούτον όργίλον, εις τρόπον ώστε να συμπεριφέρηται σκαιώς και βαναύσως πρως την σύζυγον αυτού, κρίνων άσχηρότατα τὰ τυχόν άνθρώπινα έλαττώματα αυτής και μηδεμίαν μηδέποτε δεικνύων κατανόησιν του χαρακτήρος και της εύαισθησίας αυτής. Τουναντίον μάλιστα όσημέραι ή κατάστασις αυτού επιδεινούται, καθισταμένου επικινδύνως εύερεθίστου, άψικόρου και σκληρού²⁰. Τούτου δι' ένεκα άκριβώς, λόγω δηλαδή τών δυσαρέστων εκδηλώσεων ψυχής σκληράς και άμαρτωλής, ή συμβίωσις άποβαίνει άκρωσ άνυπόφορος μεταξύ τών συζύγων, ουχι σπανίως καταλήγουσα, μάλιστα δέ εις τούς καθ' ήμάς χρόνους, ως μη ώφελεν, εις την διάλυσιν του θεοσυστάτου μεγάλου μυστηρίου του Γάμου. Παραγγέλλων, τώ «σκευός της εκλογής»²¹ του Κυρίου, όπως ό άνήρ άγαπά την γυναίκα αυτού, διδάσκει ύψίστας άρετάς, οϊον την θυσίαν του ένως ύπερ του έτέρου, τόν σεβασμόν του ένως πρως τόν άλλον, προσέτι δέ και την κατάστασιν μονίμου χαράς και άγαλλιάσεως, άρετάς αίτινες ιδιαιζόντως άνακουφίζουσι τώ βαρύτατον φορτίον της κοινής ζωής.

Τέλος ή έντολή «άγαπάτε» άπευθύνεται πρως τόν άνδρα, ένῶ ή έντολή «ύποτάσσεσθε» πρως την γυναίκα, ή δευτέρα δέ αυτή έντολή ένέχει και έπανορθωτικόν χαρακτήρα διά την γυναίκα μετά την πτώσιν τών γεναρχών ήμών, κυρία ύπαιτιότητι της γυναικός, διά την συζυγικήν ένωσιν' διότι κατά την εκ του Παραδείσου έξωσιν τών πρωτοπλάστων, ό Κύριος εϊπεν εις την πρωτεργάτιδα της πτώσεως Εύαν: «αυτός (ό άνήρ) σου κυριεύσει»²². 'Αλλ' από της έλεύσεως του 'Ιησου Χριστού, ό άνθρωπος δέν δικαιούται πλέον να διαφθείρη την ύπεροχήν της φύσεως αυτού. 'Η άγάπη του άνθρώπου πρως τόν συνάνθρωπον αυτού, άλλὰ και πρως τόν Δημιουργόν και Πρύτανιν του παντός, ουδέν άλλο εϊναι, ειμή μία πρόφρων ταπεινή διακονία επ' άγαθῶ και ώφελεία του άλλου, ως άριστα διδάσκει ό θείος Παύλος έν τη πρως Γαλάτας έπιστολή, ένθα προτρέπει τούς χριστιανούς όπως εργάζωνται ως δούλοι ό εις διά τόν άλλον διά της έμπράκτου άσκήσεως της άνιδιοτελουσ χριστιανικής άγάπης: «διά της άγάπης δουλεύετε άλλήλοις»²³.

'Ο οϊκος στερεούται και τώ ύψηλόν αυτού

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΕ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΕΣ, ΚΑΝΟΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΑΠΟΡΙΕΣ

Τοῦ κ. ΙΩΑΝΝΟΥ ΦΟΥΝΤΟΥΑΗ, Καθηγητοῦ Παν/μίου Θεσσαλονίκης

554. Ποιά εἶναι ἡ σχέση καὶ ὁ σύνδεσμος εὐχῶν καὶ ἐκφωνήσεων; Μερικὲς φορὲς ἀφήνουν τὴν ἐντύπωση ὅτι δὲν σχετίζονται οἱ ἐκφωνήσεις ἄμεσα μὲ τὸ περιεχόμενο τῆς εὐχῆς τὴν ὁποία κατακλείουν (Ἐρώτηση π. Δ. Δ).

555. Γιατί κατὰ τὴν ἀπαγγελία τῆς Κυριακῆς προσευχῆς, τὸ μὲν «Πάτερ ἡμῶν...» λέγεται ἀπὸ τὸν ἀναγνώστη, τὸ δὲ «ὅτι σοῦ ἐστίν...» ἀπὸ τὸν ἱερέα, ἐνῶ στίς ἄλλες εὐχὲς λέγεται καὶ ἡ εὐχή καὶ ἡ ἐκφώνηση ἀπὸ τὸν ἱερέα; (Ἐρώτηση π. Κ. Α.).

556. Γιατί στίς δύο λειτουργίες μας, τοῦ ἱεροῦ Χρυσοστόμου καὶ τοῦ Μεγάλου Βασιλείου ἔχουμε τὶς ἴδιες ἐκφωνήσεις, ἐνῶ οἱ εὐχὲς εἶναι διαφορετικὲς; (Ἐρώτηση π. Π. Ν.).

Ἡ Κυριακὴ προσευχὴ εἶναι γνωστὸ ὅτι δόθηκε

ἀπὸ τὸν Κύριο ὡς ὑπόδειγμα προσευχῆς, ὡς ἀπάντηση στὸ αἴτημα τῶν μαθητῶν «Κύριε, δίδαξον ἡμᾶς προσεύχεσθαι» (Λουκ. ια' 1). Οἱ πατέρες ποὺ συνέτασαν εὐχὲς ἐπηρεάστηκαν ἀπὸ αὐτὴν, ὄχι μόνο ὡς πρὸς τὸ περιεχόμενο καὶ τὸν τρόπο διατυπώσεως τῶν αἰτημάτων μας πρὸς τὸν Θεό, ἀλλὰ καὶ ὡς πρὸς τὴν μορφή. Τὸ «οὕτως οὖν προσεύχεσθε ὑμεῖς» τοῦ Κυρίου (Ματθ. ζ' 9) ἐξελήφθη, τρόπον τινά, κατὰ γράμμα. Ἡ Κυριακὴ πάλι προσευχὴ ἀκολουθεῖ ἰουδαϊκὰ πρότυπα συνθέσεως εὐχῶν, ποὺ τὰ συναντοῦμε ἀκόμα καὶ σὲ βιβλία τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης. Ἀρχίζον, ὅπως καὶ ἡ Κυριακὴ προσευχὴ, μὲ μιὰ προσφώνηση πρὸς τὸν Θεό, διατυπώνουν ἀκολούθως τὰ αἰτήματα τῆς προσευχῆς καὶ κατακλείονται μὲ μιὰ δοξολογία, ποὺ βρίσκεται σὲ ἄμεση σχέση μὲ τὰ αἰτήματα ἢ μὲ τὸ τελευταῖο ἀπὸ αὐτά. Τὸ κείμενο τῆς Κυριακῆς

ἔργον εὐοδοῦται καὶ προάγεται, ὅταν ἀπὸ τοῦ βάθους τῆς καρδίας αὐτοῦ ὁ εἰς ἀγαπήση εἰλικρινῶς τὸν ἄλλον, ὅποτε ὁ μὲν ἀνὴρ, ἀνυποκρίτως θὰ ἀγαπᾷ τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα, ἡ δὲ γυνὴ ἀγογγύστως θὰ ὑποτάσσεται εἰς τὸν ἄνδρα αὐτῆς συμφώνως πρὸς τὰς ὑπὸ τοῦ Νόμου τοῦ Ἁγίου Θεοῦ ὑπαγορευόμενας ἐντολάς, ἔχοντες πάντοτε ὡς ἔμβλημα, ἐν τῇ ἀσκήσει τοῦ ὄντως ὑπερόχου ὑπουργήματος αὐτῶν, «τὴν ὑποποιὸν ταπεινώσιν»²⁴. Λίαν εὐστόχως ὁ ἱερός Χρυσόστομος (354-407) περὶ τῶν καθηκόντων τῶν συζύγων πρὸς ἀλλήλους, σημειοῖ τὰ ἀκόλουθα: «Μῆτε ἡ τοῦ ἀνδρὸς φιλία τὴν γυναῖκα ἐπαιρέτω, μήτε ἡ τῆς γυναικὸς ὑποταγὴ φυσάτω τὸν ἄνδρα. Διὰ τοῦτό σε ὑπέταξεν αὐτὴν, ἵνα μάλλον φιλήται· διὰ τοῦτό σε φιλεῖσθαι ἐποίησεν, ὡ γύναι, ἵνα εὐκόλως φέρῃς τὸ ὑποτετάχθαι»²⁵. Ἡ ἐκπλήρωσις τῶν θείων ἐντολῶν, ἃς ὁ Παῦλος κατεχώρισεν ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς τῆς αἰχμαλωσίας, Ἐφεσίους καὶ Κολασσαεῖς, ἐκ μέρους τῶν συζύγων, ἀποτελεῖ ἐγγύησιν προόδου καὶ εὐημερίας πνευματικῆς τε καὶ ὑλικῆς τοῦ τε οἴκου καὶ τῆς κοινωνίας. ἀποτελεῖ ἀληθῆ ἐπανάστασιν δυναμένην καὶ αὐτὸν τοῦτον τὸν ροῦν τῆς ἱστορίας τῆς ἀνθρωπότητος ἐπὶ τὰ βελτίω νὰ μεταστρέψῃ.

(Τέλος)

10. Ἀποκάλυψις, 8,11: «...καὶ πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων ἀπέθανον ἐκ τῶν ὑδάτων, ὅτι ἐπικράνησαν». 10,9,10.

11. Ἐξοδος, 16,20: «...καὶ ἐπικράνη ἐπ' αὐτοῖς Μωϋσῆς». Ἐν τῷ ἱερῷ βιβλίῳ Τωβίτ, 5,14, ἀντὶ τοῦ ρήματος πικραίνουμαι χρησιμοποιεῖται τὸ ρῆμα ὀργίζουμαι: «...ὕγιαίνων ἔλθοις,

ἀδελφέ, καὶ μὴ μοι ὀργισθῆς...». Πρβλ. Πλάτωνος, Νόμους V, 731d: «ἐλεεῖν δὲ τὸν μὲν ἰάσιμα ἔχοντα ἐκχωρεῖ καὶ ἀνείργοντα τὸν θυμὸν πρᾶννει καὶ μὴ ἀκραχολοῦντα γυναικείως πικραίνόμενον διατελεῖν». «ἀλλὰ ἐλεεινὸς μὲν πάντως ὁ γε ἄδικος καὶ ὁ τὰ κακὰ ἔχων» (V,371c) = «ἐπιτρέπεται δὲ ὁ ἔχων ταῦτα νὰ διορθῶν τὰ θεραπεύσιμα καὶ νὰ καταπραῖνῃ τὸν θυμὸν, ὅστις ἐμποδίζει τὴν ψυχὴν καὶ νὰ μὴ διέρχεται τὸν καιρὸν τοῦ μεμψιμοιρῶν πικραίνόμενος κατὰ τρόπον προσήκοντα εἰς γυναῖκα». «Ἀλλὰ ἐλεεινὸς πάντως εἶναι ὁ ἄδικος καὶ ὁ κακός». Φύλωνος, Vit. Mos. I,302: «πάνυ πικρανθεὶς καὶ πληρωθεὶς ὀργῆς».

12. Πρβλ. Ἐφεσίους 4,31: «πάσα πικρία καὶ θυμὸς, καὶ ὀργὴ καὶ κραυγὴ καὶ βλασφημία ἀρθήτω ἀφ' ὑμῶν σὺν πάσῃ κακίᾳ».

13. Εὐριπίδου Ἑλένη, στίχ. 293-297.

14. Πρβλ. Pap. Lille, VII, 9 (τρίτος αἰὼν π.Χ.): «προσπικρανθεὶς μοι».

15. Γενέσεως 2,24. Πρβλ. Ματθαίου, 19,5. Μάρκου, 10,7. Ἐφεσίους, 5,31.

16. Γρηγορίου Ναζιανζηνοῦ. Λόγος Κ' Β', Περὶ δόγματος καὶ καταστάσεως Ἐπισκόπου, MPG., 35,1080.

17. Πρβλ. Α' Πέτρου, 3,7: «οἱ ἄνδρες... συνοικοῦντες κατὰ γνώσιν... ἀπονέμοντες τιμὴν ὡς καὶ συγκληρονόμοις χάριτος ζωῆς».

18. Α' Τιμοθέου 2,2.

19. Κολασσαεῖς 3,14.

20. Ἡ πικρία ὀρίζεται «ὡς μῖσος ἀνάμιχτον μετ' ἀγάπης». Πολλοί, ὡς γνωστόν, ἐνῶ εἰς τὰς μετ' ἄλλων ἀνθρώπων συναναστροφὰς αὐτῶν παρουσιάζονται φιλόνηθροι καὶ ἄκρως κοινωνικοὶ καὶ εὐπροσηγοροὶ, ἐν τῇ οἰκίᾳ πρὸς τὴν σύζυγον καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν — πρόσωπα προφανῶς τὰ ὁποία οὐδόλως φοβούνται — χρησιμοποιοῦσι μέσα ἀνέντιμα καὶ πικρόχολα.

21. Πράξεις 9,15.

22. Γενέσεως 3,16.

23. Γαλάτας 5,13.

24. Κανὼν Τριωδίου Κυριακῆς Τελώνου καὶ Φαρισαίου, Τριωδίου, σελ. 2, Μ. Σαλιβέρου.

25. Ἰωάννου Χρυσοστόμου, Ὑπόμνημα εἰς τὴν πρὸς Κολασσαεῖς Ἐπιστολήν, Ὀμιλία Γ' α', MPG., 62,365.

προσευχής, όπως παραδίδεται σε συντομοτέρη μορφή από τον ευαγγελιστή Λουκά (κεφ. ια' 2-4), δὲν καταλείεται με δοξολογία. Στὴν ἐκτενεστέρα μορφή της, ποὺ μᾶς διασώζει ὁ ευαγγελιστὴς Ματθαῖος (κεφ. ζ' 9-13), ἡ κατάληξη εἶναι δοξολογική: «ὅτι σοῦ ἐστὶν ἡ βασιλεία καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας ἁμήν». Μ' αὐτὴ τὴν ἐκτενεστέρα μορφή χρησιμοποιήθηκε ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία, καὶ χρησιμοποιεῖται μέχρι σήμερα, συνοδευομένη ἀπὸ τὴ δοξολογικὴ κατακλείδα, ποὺ ἐπαυξήθηκε καὶ πῆρε τὴν γνωστὴ τριαδικὴ μορφή «...καὶ ἡ δόξα, τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων ἁμήν». Οἱ ἐρμηνευτὲς πατέρες ἐξαρτοῦν τὴν ἐκφώνηση ἀπὸ τὸ ἕβδομο αἶτημα, τὸ «ἀλλὰ ῥῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ πονηροῦ». Αὐτὸ δηλαδὴ ὁ παντοδύναμος Θεὸς ἔχει τὴν δύναμη («βασιλεία... δύναμις... δόξα») νὰ μᾶς σώσει ἀπὸ τὶς παγίδες καὶ τὶς μηχανὲς τοῦ πονηροῦ, τοῦ διαβόλου. Σ' ὅλους τοὺς λειτουργικοὺς τύπους, ἐκτὸς ἀπὸ τὸν βυζαντινὸ, κατὰ τὴν ἀπαγγελία τῆς Κυριακῆς προσευχῆς κατὰ τὴν θεία λειτουργία, μεταξὺ τοῦ τέλους της («τοῦ πονηροῦ») καὶ τῆς δοξολογικῆς κατακλείδος («ὅτι σοῦ ἐστὶν...») παρεμβάλλεται ὁ λεγόμενος «ἐμβολισμός», μιὰ ἐπεξηγηματικὴ «γλώσσα» ποὺ συνδέει τὸ ἕβδομο, ἢ καὶ τὸ ἕκτο καὶ ἕβδομο, αἶτημα πρὸς τὴν δοξολογία. Παραθέτουμε τὸν «ἐμβολισμὸν» ἀπὸ τὴν λειτουργία τοῦ ἁγίου Ἰακώβου: «Καὶ μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς πειρασμὸν (τὸ ἕκτο αἶτημα), Κύριε, Κύριε τῶν δυνάμεων, ὃν ὑπενεγκεῖν οὐ δυνάμεθα, ὁ εἰδὼς τὴν ἀσθένειαν ἡμῶν, ἀλλὰ ῥῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ πονηροῦ (τὸ ἕβδομο αἶτημα) καὶ ἐκ τῶν ἔργων αὐτοῦ καὶ πάσης ἐπηρείας καὶ μεθοδείας αὐτοῦ, διὰ τὸ ὄνομά σου τὸ ἅγιον (ὑπαινιγμὸς στὴν τριαδικὴ δοξολογία), τὸ ἐπικληθὲν ἐπὶ τὴν ἡμετέραν ταπεινῶσιν' ὅτι σοῦ ἐστὶν ἡ βασιλεία...». Ὁ ἅγιος δὲ ἅγιος **Συμεὼν Θεσσαλονίκης** μᾶς δίνει ἕναν καταπληκτικὰ εὐστοχο σχολιασμὸ, στὸν ὁποῖο προβάλλει ἀκριβῶς τὴν συνάρτηση τῆς δοξολογίας πρὸς τὸ τελευταῖο αἶτημα: «Καὶ τίς ἐπηρεάσει καὶ θλίψει τοὺς ὑπὸ σοῦ τοῦ τῶν ὅλων Θεοῦ βασιλευμένους καὶ δεσπότες, τοῦ καὶ τῶν ἀγγέλων δεσπόζοντος (= «ἡ βασιλεία»); Ἡ τίς τῆς δυνάμεως σου ἀντιστήσεται; Οὐδεὶς. Ἐπεὶ καὶ πάντας πεποίηκας τε καὶ συντηρεῖς (= «καὶ ἡ δύναμις»). Ἡ τίς πρὸς τὴν δόξαν σου ἀντρεῖ, ἢ ὅπως κατατολήσει, ἢ περιέχει τὰ πέρατα; πλήρης γὰρ αὐτῆς ἐστὶν ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ (= «καὶ ἡ δόξα») (Διάλογος, κεφ. 320).

Κατὰ τὸ πρότυπο τῆς Κυριακῆς προσευχῆς οἱ χριστιανικὲς εὐχὲς κατακλείονται με δοξολογία, τριαδικὴ τίς περισσότερες φορὲς, πάλι κατὰ τὸ πρότυπο τῆς λειτουργικῆς ἐπεξεργασίας τῆς δοξολογίας ποὺ κλείνει τὸ «Πάτερ ἡμῶν». Ἡ σύνδεσή της με τὸ περιεχό-

μενο τῆς εὐχῆς τίς περισσότερες φορὲς εἶναι ἐμφανεστάτη, ὅταν, ἐννοεῖται, ἡ εὐχὴ ἔχει ἐνιαῖο θέμα. Ἐπὶ παραδείγματι: Ἡ εὐχὴ τοῦ β' ἀντιφώνου τῆς θείας λειτουργίας ζητεῖ τὴν προστασία τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ («...σῶσον... φύλαξον... μὴ ἐγκαταλείπῃς...») καὶ ἡ ἐκφώνησή της εἶναι παρομοία με τὴν ἐκφώνηση τῆς Κυριακῆς προσευχῆς γιὰ τοὺς ἴδιους λόγους: «Ὅτι σὸν τὸ κράτος...». Ἡ εὐχὴ τοῦ τρισαγίου («Ὁ Θεὸς ὁ ἅγιος...») ἀποτελεῖ αἶτημα πρὸς τὸν ἅγιον Θεὸ γιὰ τὴν προσδοχὴ τῆς τρισαγίου ὑμολογίας, καὶ ἡ ἐκφώνησή της τὸ ἀνακεφαλαιώνει: «Ὅτι ἅγιος εἶ ὁ Θεὸς ἡμῶν...». Ἡ εὐχὴ πρὸ τοῦ Εὐαγγελίου ζητᾷ τὸν φωτισμὸ τῶν ἀκροατῶν γιὰ τὴν ἀκρόαση τοῦ ἱεροῦ ἀναγνώσματος καὶ καταλήγει: «Σὺ γὰρ εἶ ὁ φωτισμὸς...». Εὐχὲς εἰς ἴασις ἀσθενῶν, ὅπως τοῦ εὐχελαίου καὶ τοῦ ἁγιασμοῦ, ἔχουν ἀνάλογες δοξολογικὲς κατακλείδες: «Ὅτι Θεὸς ἐλέους...», «Σὸν γὰρ ἐστὶ τὸ ἐλεεῖν καὶ σώζειν...», «Ὅτι σὺ εἶ ἡ πηγὴ τῶν ἰαμάτων...». Οἱ νεκρώσιμες, «ὅτι σὺ εἶ ἡ ἀνάστασις...» κ.λπ. Σ' ἄλλες εὐχὲς ἡ σύνδεση τῆς ἐκφώνησεως με τὴν εὐχὴ πρέπει νὰ ἀναζητηθεῖ στὴν τελευταία φράση της, ὅπως στὴν ἕκτη εὐχὴ τοῦ ὄρθρου («...σύντριψον ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτῶν τοὺς ἀοράτους καὶ πολεμίους ἐχθροὺς» - «Σὺ γὰρ εἶ ὁ βασιλεὺς τῆς εἰρήνης...»), στὴν ἑβδόμη («...βοηθὸς κραταιὸς ὑπερασπιστὴς τῆς ζωῆς ἡμῶν...» - «Εἶη τὸ κράτος τῆς βασιλείας σου...») καὶ ὀγδόῃ εὐχὴ τοῦ ὄρθρου («αἰνοῦντας, ὑμνοῦντας καὶ εὐλογοῦντας...» - «Ὅτι ἠὺλόγηται...»). Γιὰ ἄλλες πρέπει νὰ γνωρίζουμε τὸ ἀρχικὸ λειτουργικὸ τους πλαίσιο γιὰ νὰ κατανοήσουμε εὐχὴ καὶ ἐκφώνηση, ὅπως τὴν δεκάτη εὐχὴ τοῦ ὄρθρου (ἀρχικὴ εὐχὴ τοῦ ν' ψαλμοῦ τοῦ ἀσματικοῦ τυπικοῦ), ποὺ ἀναπλάθει τὸν πεντηκοστὸ ψαλμὸ καὶ καταλήγει ἀρμοδιῶς «Ἐλέει καὶ οἰκτιροῖς...» καὶ τὴν ἑνδεκάτη εὐχὴ τοῦ ὄρθρου (ἀρχικὴ εὐχὴ τῶν αἰνῶν) ποὺ ἀναφέρεται στὸ θέμα αὐτὸ καὶ κατακλείεται με τὴν δοξολογία «ὅτι σὲ αἰνοῦσι πᾶσαι αἱ δυνάμεις τῶν οὐρανῶν...».

(Συνεχίζεται)

Γεωργίου Δ. Παπαδημητροπούλου
ΜΕ ΤΟΥΣ ΑΓΙΟΥΣ ΜΑΣ
Συναξαριστὴς μηνὸς Ἰουνίου

Τὸ 6ο κατὰ σειρὰν τεύχος τῆς ἐπιτυχημένης σειρᾶς, μετὰ τὰ συναξάρια τῶν Ἁγίων μηνὸς Ἰουνίου. Κείμενο σὲ ζωντανὴ δημοτικὴ γλῶσσα, πραγματολογικὰ στοιχεῖα, ἱστορικὸ πλαίσιο, παραπομπὲς καὶ ἀλφαβητικὸ εὔρετήριο τῆς ἡμερομηνίας ἐορτασμοῦ τῶν Ἁγίων. Ἐποικοδομητικὸ ἀνάγνωσμα κάθε φιλαγίου χριστιανοῦ.

Ένας λόγιος Μητροπολίτης Μόσχας: Φιλάρετος

Τοῦ Θεοφιλ. Ἐπισκόπου Ριρούτας κ. ΜΑΚΑΡΙΟΥ

Σὲ μιὰ ἐποχὴ κρίσης στὰ ἐκκλησιαστικά καὶ ἐκπαιδευτικά χρονικά τῆς μεγάλης Ρωσικῆς σκέψης ἐμφανίστηκε τότε ὁ πολὺς Μητροπολίτης Μόσχας Φιλάρετος πού ἔθεσε τὰ θεμέλια καὶ τὴν ἀρχὴ μιᾶς νέας πορείας –σωστικῆς θὰ λέγαμε– γιὰ τὸ μέλλον τῆς Ὁρθόδοξης Θεολογίας. Τὸ μεγάλο πρόβλημα πού δημιουργήθηκε μὲ τὴν χρῆσι τῆς λατινικῆς στοὺς κόλπους τῶν θεολογικῶν σχολῶν καὶ ἐκκλησιαστικῶν σεμιναρίων εὑρίσκει μιὰ καλὴ λύση δοσμένη ἀπὸ τὸν Φιλάρετο ὁ ὁποῖος ἔλεγε: «... Πρότεينا ἡ θεολογία νὰ διδάσκεται στὰ ρωσικά σ' ὅλα τὰ σεμινάρια γιὰ νὰ μπορεῖ νὰ γίνεται ἡ μελέτη κι ἡ μετάδοσή της στὸ λαὸ πιδ εὐκολη καὶ ἀκόμα γιὰ νὰ μὴ ρωτοῦν οἱ δύσπιστοι γιατί κρῦβουμε τὸ ἱερὸ Εὐαγγέλιο σὲ μιὰ μὴ ὀρθόδοξη γλώσσα. Δήλωσα ὅτι εἶναι ἀπαράδεκτο καὶ μεγάλο λάθος νὰ ἐπικρατήσουν τὰ λατινικά στὴν Ἑλληνική Ἐκκλησία καὶ ὅτι ὁ Θεοφάνης Προκόποβιτς μ' αὐτὴ του τὴν ἐνέργεια παραμόρφωσε τὴν παιδεία μας, πράγμα ἀντίθετο πρὸς τὴν γενικὴ γνώμη τῆς Ρωσικῆς Ἱεραρχίας ἐκεῖνη τὴν περίοδο καὶ ἀντίθετο ἀκόμα πρὸς τὸ παράδειγμα τῆς ἀνατολικῆς ἀρχαιότητος» ἀλλὰ ἔπρεπε νὰ μείνω σιωπηλός, γιὰ νὰ θέσω τέρμα σ' αὐτὲς τὶς διαφορῆς πού θὰ μποροῦσαν νὰ παρεμποδίσουν τὸ ἔργο μας».

Τὸ συγγραφικὸ ἔργο τοῦ Φιλάρετου Μόσχας παρ' ὅλο πού δὲν καταλαμβάνει πολλοὺς τόμους εἶναι σημαντικό. Διάφορες καταστάσεις καὶ περιστάσεις δὲν τοῦ ἐπέτρεπαν νὰ ἀφοσιωθεῖ στὸ γράψιμο· γι' αὐτὸ ὅ,τι ἔχουμε δικό του προέρχεται κυρίως ἀπὸ τὰ χρόνια τῆς νεότητάς του γιὰ τὶ πολὺ γρήγορα προσκλήθηκε νὰ ἀναλάβει καθήκοντα ἐπισκοπικά· ἔτσι οἱ δυνατότητες γιὰ μελέτη καὶ γράψιμο ἦταν τώρα περιορισμένες.

Στὴν ἑλληνικὴ γλώσσα ἔχουν διασωθεῖ ἀρκετὰ ἀπὸ τὰ κηρύγματα καὶ τὶς ὁμιλίες του καὶ αὐτὸ δείχνει πόσο σημαντικὸς ἦταν ὁ γραπτὸς του ὁ λόγος γιὰ νὰ ἔχει μεταφρασθεῖ καὶ στὰ ἑλληνικά. Ἀπὸ διάφορα περιοδικὰ τῆς ἐποχῆς ἐκεῖνης ἔχουν διασωθεῖ λόγοι του ἀλλὰ καὶ ἀκόμα σὲ ξεχωριστοὺς μικροὺς τόμους ὁμιλίες του. Τὸ 1858 στὰ ἐγκαίνια τοῦ ναοῦ τῆς Ἁγίας Τατιανῆς πού ἦταν Πανεπιστημιακὸς ναὸς τῆς Μόσχας ὁ Φιλάρετος ἐξεφώνησε κατάλληλο λό-

γο. Ἐνα μικρὸ ἀπόσπασμα ἀπὸ τὸν λόγο αὐτὸ φανερῶνει τὸ ταλέντο τοῦ Φιλάρετου στὸν λόγο: «... Καὶ λοιπὸν ἰδοὺ ὑπὸ μίαν στέγην ὁ οἶκος τῆς προσευχῆς καὶ ὁ οἶκος τῆς σοφίας. Τὸ ἱερὸν τῶν μυστηρίων θυσιαστήριον εἰς τὴν κατοικίαν τῶν γνώσεων προσεκλήθη, δι' ἱερᾶς τελετῆς πρὸ μικροῦ καθαγιασθέν· διότι θρησκεία καὶ ἐπιστήμη χαίρουσι κατοικεῖν ἐπὶ τὸ αὐτὸ, καὶ ὁμοθυμαδὸν ἐργαζόμενοι πρὸς τὸν τῆς ἀνθρωπότητος ἐξευγενισμόν. Πρὸς τοῦτο ἡ μὲν θρησκεία πάντως συγκαταβαίνει· εὐγνωμονοῦμεν εἰς τὴν ταύτης συγκατάβασιν· ἡ δὲ ἐπιστήμη ὁμολογουμένως εὖ φρονεῖ· ἐπαινοῦμεν τὴν ταύτης ἐχεφροσύνην. Ἠλίκη ἡ τῆς παρούσης ἡμέρας δόξα τε καὶ μεγαλοπρέπεια! Οὐ λέγω ὁ ὕψιστος τῶν σοφῶν, ἐπειδὴ ἡ ἐπωνυμία αὐτῆ μικρὰ καὶ ἀνοίκειος εἰς ἐκεῖνον, περὶ οὗ ἤδη εὐλαβῶς σκέπτομαι· ἀλλ' ἐκεῖνος, ὅστις ὑπάρχει ἡ αὐτοσοφία καὶ ἡ μόνη πηγὴ πάσης σοφίας καὶ γνώσεως· ἐν ᾧ ἡ κεκρυμμένη σύνεσις καὶ οἱ τῆς σοφίας θησαυροί· ὅστις ἀποκαλύπτων τοὺς θησαυροὺς αὐτοῦ, δίδωσι σοφίαν, καὶ ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ ἐκπορεύεται γνώσις καὶ σύνεσις· οὗτος ἦλθεν ἤδη ἐνταῦθα, καὶ κατοικίαν ἑαυτῷ ἡρετίσαστο· ἀλλὰ καὶ ἄκρα φιλανθρωπία καμφθεῖς, καθίστησιν τὴν πανακήρατον τῆς θείας αὐτοῦ διδασκαλίας σχολήν, ἣν οὐδεὶς ἄλλος ἐκτὸς αὐτοῦ, οὔτε μέχρις αὐτοῦ, ἀλλ' οὔτε μετ' αὐτὸν ἠδύνατο καταρτίσαι...

»Σὺ μόνος δυνατὸς εἶ, ὁ ἀπὸ Θεοῦ ἀπεσταλμένος διδάσκαλος, τὸ φῶς τοῦ κόσμου, ἡ πηγὴ τῆς ζωῆς, ὁ ἐπίσκοπος τῶν ψυχῶν, ὁ Κύριός μου καὶ ὁ Θεός μου Ἰησοῦς. Ἡ θαυμασία ἐν τῷ κόσμῳ ἐμφάνισίς σου, ὁ λόγος ὁ σός, ὃν οὐδεὶς ποτε τῶν ἀνθρώπων ἐλάλησε, τὰ ὑπὲρ ἐμοῦ πανάχρονα πάθη σου, αἱ ζωήρῳτοι πληγαὶ τοῦ θεανδρικοῦ σου σώματος, ὁ ἐπὶ σταυροῦ θάνατός σου, τοιαῦτά εἰσι μαρτύρια τῆς σωστικῆς εὐσπλαχνίας, ὥστε ταῦτα φαίνεται μικρά, πάντοτε ὁμως ὑπάρχει ὀλέθριος· ἐπειδὴ αὕτη ἐστὶ τὸ δηλητήριον τῆς ψυχῆς. Τὰ τῆς ἀνθρωπότητος ἐκτρώματα καὶ βδελύγματα μήπως διὰ μιᾶς ἐφάνησαν οἱ γίγαντες τῆς ἁμαρτίας; Καὶ αὐτοῖς ἐγένετο χρόνος ἀφώπτης, καθ' ὃν, ὡς ὑμεῖς ἦδη, ὑπῆρχον ἄγνοι οὐκ εἰδότες τὴν ἁμαρτίαν· τὰ δὲ ἀνομήματα τοσοῦτον ἐφοβοῦντο, ὥστε καὶ ἐκ

μόνου τοῦ ὀνόματος αὐτῶν ἔτρεμον. Πόθεν λοιπὸν ἡ τούτων ἀπώλεια; ἐκ τῆς κακῆς αὐτῶν θελήσεως· διότι οὐκ ἦσαν τὸν ζυγὸν τοῦ Κυρίου ἵνα γένωνται καθαροὶ καὶ ἐνάρετοι, ἀλλ' ἤρξαντο ἀμαρτάνειν· καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν μετὰ φόβου καὶ δέους, καί, ὡς ἐφρόνουν, ἐπὶ τινα καιρὸν, μηδαμῶς ἔχοντες κατὰ νοῦν ἵνα ἐπὶ τέλους ἐπιλάθωνται ἑαυτῶν καὶ τοῦ Θεοῦ· ἀλλ' ἐν τοσοῦτῳ ἡ τοῦ ἀμαρτήματος διαδοχὴ ἐνεποίησεν αὐτοῖς ἔμφυτον ἔθος τοῦ ἀμαρτάνειν. Τὸ ἐν πάθος ἐγέννα τὸ ἄλλο· τὰ δεσμὰ τῆς ἀμαρτίας ἐπληθύνθησαν καὶ ἐπεβαρύνθησαν· ἡ τῆς συνειδήσεως φωνὴ κατέστη ἀσθενεστέρα· ἐξηράνθη τὸ αἶσθημα τοῦ καθήκοντος· τὸ λογικὸν ἐξοφώθη· ἐξηλείφθη ἡ ἐλευθερία τῆς θελήσεως· καὶ οἱ κατὰ πρῶτον ἀπεχόμενοι τῶν θανασίμων ἀμαρτημάτων, ἔπειτα, κατὰ τὸν προφήτην, ἤρξαντο πίνειν τὴν ἀνομίαν ὡς ὕδωρ. Φυλάττεσθε τὴν μεγάλην ταύτην πτώσιν· μετὰ τῆς ἀμαρτίας καὶ μετὰ τοῦ δηλητηρίου οὐ δεῖ παιζεῖν καὶ ἀστειεύεσθαι...».

Ἄπὸ ἓνα ἄλλο λόγο του ποὺ τὸν ἐκφώνησε τὴν ἡμέρα τῶν Χριστουγέννων ἀκολουθεῖ πρὸς κάτω τὸ συμπέρασμα: «... Δεῦτε λοιπὸν πάντες, ἔλθετε πρὸς αὐτὸν πάντες “οἱ κοπιῶντες καὶ πεφορτισμένοι” (Ματθ. ια' 28). Σεῖς, τοὺς ὁποίους καταβαρύνουσιν αἱ ἀμαρτίαι, περικυκλοῦσιν αἱ δυστυχίαι, οἱ παρανάλωμα γινόμενοι τῶν ἐλέγχων τῆς συνειδήσεως, τοῦ φόβου τῆς τελευταίας κρίσεως καὶ καταδίκης, ἀποδέξασθε, ἐναγκαλίσθητε τοῦτο τὸ σημεῖον τῆς σωτηρίας σας, τὸ ὁποῖον εἶναι ταυτοχρόνως καὶ σημεῖον πάσης ποθεινῆς παρηγορίας, ἰδοὺ τὸ σημεῖον τῆς χαρᾶς σας: Εὐρήσατε βρέφος ἐσπαργανωμένον, κείμενον ἐν τῇ φάτνῃ, “Ὁς ἐστὶν ὁ Σωτήρ”, Χριστὸς ὁ Κύριος».

»Πλησιάσατε εἰς τὸν Σωτήρα βρέφος, καὶ ἀποκατάστητε ὅμοιοι τοῖς παιδίοις διὰ τῆς πραότητος, ἐξηρημένης ἀπὸ πάσης πικρίας, ἀπὸ πάσης ὀργῆς. Πλησιάσατε εἰς τὸ ἐσπαργανωμένον βρέφος, καὶ συσφίξατε τοὺς δεσμούς, οἵτινες κρατοῦσι δεσμίους τὰς κακὰς ἐπιθυμίας, σπουδάσατε νὰ ὑποτάξῃτε τὴν θέλησίν σας εἰς τὴν θέλησιν τοῦ Σωτήρος τῶν ψυχῶν ὑμῶν. Πλησιάσατε εἰς ἐκεῖνον, ὅστις ἀναπαύεται ἐν τῇ φάτνῃ, καὶ ἀποχωρίσθητε ἀπὸ πάσης ἀκαθαρσίας, ἥτις φέρει εἰς ἀποκτήνωσιν, ἀντικαθιστώντες αὐτὴν διὰ βίου ὅλως πνευματικοῦ. Πλησιάσατε εἰς τὸν Θεῖον Λόγον, τὸν εἰς τὴν σιγὴν βεβυθισμένον, καὶ ἐπικαλέσθητε διὰ φωνῶν καὶ στεναγμῶν τῆς

καρδίας προσευχομένης. Τότε ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ θέλει κάμει νὰ ἀντηχήσωσιν ἐν ὑμῖν οἱ τόνοι χαρᾶς ἀρρόγητου, ἥτις προέρχεται ἐξ αὐτοῦ μόνου. Τότε θέλετε κατανοῆσαι τὸν λόγον τῆς χαρᾶς τοῦ οὐρανίου ἀπεσταλμένου, τότε θέλετε φωνάξει μετὰ τῆς μητρὸς τοῦ Χριστοῦ βρέφους: “Μεγαλύνει ἡ ψυχὴ μου τὸν Κύριον, καὶ ἠγαλλίασε τὸ πνεῦμά μου ἐπὶ τῷ Θεῷ τῷ Σωτήρι μου”. Ἀμήν» (Λουκ. α' 46-47).

Μὲ τὴν παράθεση τῶν δύο αὐτῶν ἀποσπασμάτων ἀπὸ λόγους τοῦ Φιλάρετου Μόσχας φαίνεται καθαρὰ ἡ θεολογικὴ καὶ ἡ πατερικὴ του σκέψη. Γιὰ τὸν Φιλάρετο τὰ βιβλικὰ κείμενα «ἦταν οἱ σκέψεις τοῦ ζῶντος καὶ Πανσόφου Θεοῦ ποὺ προσφέρονται γιὰ νὰ προσεγγίσει ἡ ἐμπειρία μας τὴν κατανόηση τῆς ἀγνωσίας του». Μὲ ἄλλα λόγια ὁ Φιλάρετος περπατοῦσε μέσα στὰ βιβλικὰ κείμενα. Σύμφωνα μὲ τὶς δικές του ἀπόψεις γιὰ τὴν σωστὴ κατανόηση τῆς Ἐκκλησίας εἶναι ἀπαραίτητη ἡ γνώση τῆς Ἁγίας Γραφῆς «τῆς γραπτῆς Παράδοσης». Ἡ Ἁγία Γραφὴ προσφέρεται στὴν Ἐκκλησία καὶ ἡ Ἐκκλησία μὲ τὴν σειρά της τὴν δίδει στοὺς πιστοὺς. Ἔτσι γιὰ νὰ καταλήξει ὅτι ἡ Βίβλος «εἶναι ἡ ἱερὴ μνήμη ἐνσωματωμένη σὲ γραπτὰ γιὰ τὴν ἀδιάκοπη καὶ ἐνιαία διατήρηση τῶν θείων λόγων», καὶ ὅτι «ἡ αὐθεντικότητα τῆς Ἁγίας Γραφῆς ἐκτείνεται πέρα ἀπὸ τὰ ὄρια τοῦ λογικοῦ μας».

Παραμένει λοιπὸν ὁ Φιλάρετος Μόσχας ἕνας βαθὺς γνώστης τῆς Ἁγίας Γραφῆς καὶ τῆς Παράδοσης τῆς Ἐκκλησίας ποὺ πίστευε ὅτι ἦταν «Σῶμα τοῦ Χριστοῦ, ἡ ἐνότητα μιᾶς ζωῆς ἐν Αὐτῷ».

BIBLIA

ΓΙΑ ΤΟ ΓΑΜΟ ΚΑΙ ΤΗΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ

- * **ΤΟ ΣΠΗΤΙ ΜΑΣ** (Μητροπ. Κοζάνης Διονυσίου).
- * **«ΚΑΛΟΣΤΕΡΙΩΜΕΝΟΙ»** - γιὰ ἓναν ἐπιτυχημένο γάμο (Μητροπ. Δημητριάδος Χριστοδούλου).
- * **ΕΣΣΕΙΣ ΟΙ ΝΕΟΝΥΜΦΟΙ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΜΟΥ** (Μητροπ. Γόρτυνος Θεοφίλου).
- * **ΤΟ ΙΕΡΟ ΜΥΣΤΗΡΙΟ ΤΟΥ ΓΑΜΟΥ** (Πρωτοπρ. Χ. Χατζόπουλου).
- * **ΓΑΜΟΣ, ΜΥΣΤΗΡΙΟ ΑΓΑΠΗΣ** (Εὐαγγέλου Π. Λέκκου).
- * **ΜΕΓΑΛΥΝΘΗΤΙ, ΝΥΜΦΙΕ...**, ἡ ἱερολογία τοῦ Θρησκευτικοῦ ὁρθόδοξου Γάμου (Θωμᾶ Ζήση).

Internet: Συνέχεια καί... τέλος

Τοῦ π. **ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΚΑΛΟΓΗΡΟΥ**

Ἐφημερίου τοῦ Ἱ. Ναοῦ Ἁγ. Ἀλεξάνδρου π. Φαλήρου

Ἀπήχηση καὶ προτάσεις

Μετὰ τὴ δημοσίευση τῶν ἄρθρων στὸν «Ἐφημέριο» γιὰ τὸ Internet καὶ τὴν παράθεση τῆς διευθύνσής μας

<http://www.pages-plus.com/ORTHODOX/>

ἡ ἀνταπόκριση τῶν χρηστῶν ἦταν πολὺ μεγάλη! Ἐνα σημαντικὸς ἀριθμὸς ἐπισκέπτεται καθημερινὰ τὴ σελίδα μας. Ἀρκετοὶ στέλνουν ἐπιστολὲς στὴν ἠλεκτρονικὴ διεύθυνση (e-mail) καὶ ζητοῦν νὰ τοὺς δώσουμε ἀπαντήσεις καὶ πληροφορίες γιὰ διάφορα ζητήματα. Ἄλλοι μᾶς λένε τὴ γνώμη τους γιὰ καλύτερη παρουσίαση τῶν κειμένων καὶ τῶν θεμάτων καὶ ἄλλοι κάνουν τὶς δικές τους παρατηρήσεις. Ὑστερὰ ἀπὸ αὐτὰ αἰσθάνομαι τὴν ἀνάγκη νὰ ὁλοκληρώσουμε τὴν προσπάθεια ἐνημέρωσης ἐκείνων ἐκ τῶν ἀναγνωστῶν μας ποὺ θὰ ἤθελαν νὰ ἔχουν περισσότερες πληροφορίες.

Γιὰ τὸ λόγο αὐτὸ θὰ παραθέσουμε μερικὰ ἀποσπάσματα ἀπὸ τὶς ἐπιστολὲς ποὺ λάβαμε καὶ θὰ σᾶς παρουσιάσουμε ἕναν κατάλογο μὲ διευθύνσεις γιὰ θέματα σχετικὰ μὲ τὸν Χριστιανισμὸ καὶ τὴν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία. Ὁ λόγος γιὰ τὸν ὁποῖο ἀναφερόμαστε στὴ συγκεκριμένη σελίδα μας εἶναι ἱστορικὸς κι αὐτὸ γιατί ἦταν ἡ πρώτη ἑλληνικὴ χριστιανικὴ σελίδα στὸ Internet μὲ ἑλληνικοὺς χαρακτηριστῆρες. Ὅπως θὰ δοῦμε παρακάτω ὑπάρχουν πολλὲς ὁμορφες καὶ καλαίσθητες σελίδες, μὲ πολλὰ ἐνδιαφέροντα καὶ ποικίλα θέματα.

Βέβαια ἐπιμένουμε καὶ λέμε ὅτι εἶναι ἀναγκαῖο ἡ Ἑλληνικὴ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία νὰ ἀποκτήσει τὴ δική της σελίδα καὶ νὰ μπεῖ δυναμικὰ στὸ χῶρο τῆς νέας τεχνολογίας μὲ θέματα ποὺ ἀφοροῦν στὸν σύγχρονο ἄνθρωπο. Θὰ ἦταν καλὸ ἡ Ἁγία καὶ Ἱερὰ Σύνοδος νὰ δημιουργήσῃ ἕνα φορεὰ ποὺ θὰ συνεργάζεται μὲ τὶς Ἱερὲς Μητροπόλεις καὶ θὰ παρουσιάζει διαφορετικὰ θέματα χωρὶς νὰ ἐπαναλαμβάνονται τὰ ἴδια ἀπὸ πολλοὺς.

Μιὰ πρώτη πρόταση θὰ ἦταν νὰ παρουσιαστοῦν τὰ μνημεῖα καὶ τὰ ἱερὰ κειμήλια τῆς Ἐκκλη-

σίας μας, ἀλλὰ καὶ οἱ χῶροι ἐκεῖνοι στοὺς ὁποίους μπορεῖ νὰ συναντήσῃ κανεὶς κάποιον πνευματικὸ γέροντα καὶ νὰ ἀναπαυτεῖ ψυχικά. Θὰ γίνῃ δηλαδή ἕνας συνδυασμὸς αὐτοῦ ποὺ ἔχουμε συνηθίσει τελευταῖα νὰ ἀποκαλοῦμε «θεραπευτικὸ» τουρισμὸ καὶ «πνευματικὴ γεωγραφία». Ἀντίστοιχη παρουσίαση καὶ προβολὴ τῶν πολιτιστικῶν μνημείων τῆς χώρας ἔχει προωθήσει μὲ δική του σελίδα τὸ Ὑπουργεῖο Πολιτισμοῦ.

Ἡ ἀπουσία τοῦ κειμένου τῆς Ἁγίας Γραφῆς στὰ ἑλληνικά, εἶναι ἕνα πολὺ σοβαρὸ πρόβλημα. Ὅλες οἱ ἐκδόσεις καὶ ὅλες οἱ μεταφράσεις μεταδίδονται ἐλεύθερα καὶ μπορεῖ νὰ ἔχει πρόσβαση μὲ ὅποιονδήποτε τρόπο. Τὸ ἑλληνικὸ κείμενο δὲν ὑπάρχει στὸ δίκτυο καὶ πρέπει νὰ τὸ ἀγοράσουμε σὲ μορφή CD. Προσπελάσιμα εἶναι μόνον χωρὶα μεμονωμένα χωρὶς ὅμως τὴ δυνατότητα ἐπεξεργασίας τους ἀπὸ τὸν χρήστη.

Ἀπὸ τὴν ἀλληλογραφία μας

Μερικὰ ἀποσπάσματα ἐπιστολῶν ποὺ μᾶς ἔστειλαν Ἕλληνες ἐπισκέπτες, θὰ μᾶς βοηθήσουν νὰ κατανοήσουμε τὴν ἀναγκαιότητα τοῦ μέσου καὶ ἴσως νὰ γίνουμε οἱ ἴδιοι χρήστες τοῦ διαδικτύου καὶ φορεῖς μᾶς ἄλλης νοοτροπίας γιὰ τὴν ἄσκηση τῆς ποιμαντικῆς μας διακονίας.

«Σᾶς παρακαλῶ πολὺ, προσπαθῶ νὰ βρῶ τὸ κείμενο τῆς Ἁγίας Γραφῆς στὰ ἑλληνικά σὲ ὅλο τὸ δίκτυο καὶ μοῦ εἶναι ἀδύνατον. Ἄν γνωρίζετε ἐσεῖς ὅτι ὑπάρχει σὲ κάποια διεύθυνση, θὰ μὲ ὑποχρεώνατε πάρα πολὺ νὰ μοῦ τὸ γνωρίζατε... Εὐχαριστῶ γιὰ τὰ καλά σας λόγια. Τὴν εὐχή σας...».

«Εὐχόμεστε τὸ νέο ἔτος 1977, ὁ Θεὸς νὰ εἶναι μαζί σας, νὰ εὐλογεῖ πλοῦσια τὸ ἔργο σας καὶ νὰ σᾶς χαρίζει υἰγεία, ἀγάπη, χαρὰ καὶ ἐσωτερικὴ γαλήνη».

«...Ἐπειδὴ μοῦ ἀρέσει ἡ μελέτη, θὰ ἤθελα νὰ σᾶς παρακαλέσω νὰ μοῦ προτείνετε διάφορα βιβλία θρησκευτικοῦ περιεχομένου. Κυκλοφοροῦν

πάρα πολλά στην αγορά, και δὲν ξέρω ποιὸ εἶναι τὸ κατάλληλο καὶ γιὰ τὰ παιδιά μου...».

«...Ἐγὼ πολλές φορές ἔκανα τὸ πρῶτο βήμα, ὅμως δείχνει ἀδιαφορία. Τί θὰ πρέπει νὰ κάνω ἀκόμη...».

«Θέλω νὰ ρωτήσω κάτι. Ἔχω ἕνα συγγενὴ ὁ ὁποῖος κάποια στιγμή καὶ χωρὶς λόγο, σταμάτησε νὰ μοῦ μιλάει. Ἐν τῷ μεταξύ ἔχει φερθεῖ ἄσχημα καὶ στοὺς γονεῖς μου, καὶ κάπως ἔχω θυμώσει μαζί του. Ὅμως δὲν λογοφέραμε. Θέλω νὰ κοινωνήσω, τί πρέπει νὰ κάνω;...»

«...Εἶμαι ἕνας ἀπελπισμένος ἄνθρωπος. Ἔχω ἁμαρτήσῃ πολλές φορές, καὶ προσπαθῶ νὰ ξεφύγω ἀπ' αὐτὴ τὴν κόλαση! Μάταια ὅμως! Κάτι μὲ σπρώχνει πάλι νὰ πράξω τὰ ἴδια πράγματα. Τί νὰ κάνω; Θέλω νὰ ῥθῶ στὸ δρόμο τοῦ Χριστοῦ γιὰ νὰ βρεῖ ἡ ψυχὴ μου τὴν ἀγάπη καὶ τὴν γαλήνη...»

Κατάλογος διευθύνσεων

Τὴν πρώτη ὁμορφὴ σελίδα πὸν μπορεῖ κάποιος νὰ ἐπισκεφθεῖ εἶναι τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου: <http://www.epnet.gr/> Ἐκτὸς ἀπὸ τὴν φωτογραφία τοῦ Πατριάρχῃ Βαρθολομαίου μὲ τὴν εὐλογία καὶ τὴν ὑπογραφή του, μπορούμε νὰ δοῦμε στὰ περιεχόμενα διάφορα θέματα ὅπως:

- Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης.
- Πατριαρχικοὶ Λόγοι - Μηνύματα.
- Στιγμιότυπα ἀπὸ τὶς ἀνὰ τὸν κόσμον ἐπισκέψεις τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. Βαρθολομαίου.
- Διευθύνσεις Ἐνοριῶν, Ἰδρυμάτων καὶ Βιβλιοθηκῶν Ἀγίου Ὁρους καὶ ἀνὰ τὸν κόσμον Ἱερῶν Μονῶν.
- Ἐκκλησιαστικὸ Ἡμερολόγιο σωτηρίου ἔτους 1997.
- Ἱστορικὸ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου.
- Κατάλογος Πατριαρχῶν.
- Δομὴ καὶ ὀργάνωση Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου.
- Εἰκόνες Ὁρθοδόξου ἑορτολογίου.
- Παρουσιάσεις Μονῶν, Ναῶν κ.ἄ.
- Ἱερὰ Μονὴ Βλατάδων.
- Ἡμερήσιος μικρὸς συναξαριστής.
- Ἀλφαβητικὸ ἑορτολόγιο.
- Σχόλια τοῦ Τύπου γιὰ τὴν παρουσία τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου στὸ Internet κ.ἄ.

Μιὰ ἄλλῃ σπουδαία διεύθυνση εἶναι τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Βορείου καὶ Νοτίου Ἀμερικῆς: <http://www.goarch.org/> μὲ πολλὰ ἐνδιαφέροντα θέματα πρὸς τὸ παρὸν στὰ ἀγγλικά μὲ προσωπικὴ παρουσία καὶ στὰ ἑλληνικά.

Ἀπὸ τὴ θρησκευτικὴ σελίδα τοῦ Δημόκριτου: <http://hellas.ariandne-t.gr/hellas/religion.htm/> ἔχουμε τὴ δυνατότητα νὰ συνδεθοῦμε μὲ τὴ σελίδα τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ νὰ δοῦμε τὰ τελευταῖα φύλλα τῆς ἡμερηίδος «Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια».

Ἡ Ἱ. Μητρόπολη Ἀττικῆς ἔχει καὶ αὐτὴ τὴ δικὴ της σελίδα. <http://www.i-m-attikis.gr/> μὲ θέματα ἀπὸ τὴ ζωὴ τῆς Ἱ. Μητροπόλεως.

Ἡ Ἱ. Μητρόπολη Πειραιῶς βρίσκεται στὴ διεύθυνση: <http://www.imp.gr/> Μερικὰ ἀπὸ τὰ θέματα πὸν περιλαμβάνονται στὴ σελίδα της:

- Τὸ μηνιαῖο περιοδικὸ τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Πειραιῶς «Πειραιϊκὴ Ἐκκλησία». Μπορεῖτε νὰ βρεῖτε ἄρθρα τοῦ τελευταίου τεύχους, ἢ νὰ ρίξετε μιὰ ματιὰ στὸ ἀρχεῖο τευχῶν.

- Τὸ ἑβδομαδιαῖο πρόγραμμα τοῦ ραδιοσταθμοῦ 91,2 FM.

- Δραστηριότητες τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Πειραιῶς. Ἀγάπη-Φιλανθρωπία, Νεότητα, Ἐκπαίδευση, Γονεῖς, Ἐπικοινωνία, Κοινωνικὴ προσφορά.

- Εἰδήσεις ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα καὶ τὸν κόσμον.

- Ἡ Ἱερὰ Μητρόπολις Πειραιῶς. Ὁργάνωση: Γραφεῖα, διευθύνσεις, τηλέφωνα, Ἱεροὶ Ναοί, Ἰδρυματικοὶ Ἱεροὶ Ναοί, Ἱερὰ Μοναὶ - Ἱουχαστήρια κ.ἄ.

Στὴ διεύθυνση:

<http://www.duth.gr/Athos/>

βρίσκονται πληροφορίες γιὰ τὸ Ἅγιο Ὄρος.

Στὴ διεύθυνση:

<http://www.-media.dbnet.ece.ntua.gr/athos.html>

συναντᾶει κανεὶς μιὰ πολὺ ὁμορφὴ δουλειὰ γιὰ τὸ μοναχισμό, γιὰ τὶς μονεὲς τοῦ Ἁγίου Ὁρους μὲ πολλὲς φωτογραφίες ἀπὸ δέκα μονεὲς.

Νέα ἀπὸ ὅλο τὸν κόσμον γιὰ τὴν Ὁρθοδοξία θὰ βροῦμε στὴ σελίδα:

<http://www.maximus.com/News/>

Γιὰ τὴν Ἐκκλησία τῆς Κύπρου θὰ συνδεθοῦμε στὴ διεύθυνση:

<http://evagoras.logos.hol.gr:80/cyprus/>

Δύο πολὺ ὁμορφες καὶ ἐπιμελημένες σελίδες εἶναι αὐτὲς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν. Ἡ πρώτη τοῦ Τμήματος Θεολογίας:

<http://platon.uoa.gr/-audt/html/greek/maingr.htm>

Ἀπὸ τὰ περιεχόμενα:

- Σημεῖωμα Προέδρου.
- Σημεῖωμα Κοσμητόρου.
- Ὁδηγὸς Σπουδῶν Τμήματος Θεολογίας.
- Ἡ Παρουσία τῆς Ὁρθοδοξίας στὸ Internet.

- Πηγές Θεολογικής Έρευνας στο Internet.
- Όρθοδοξία και Τέχνη.
- Υπηρεσίες Αναζήτησης.
- Δημοσιεύσεις - Ανακοινώσεις.
- Ηλεκτρονικές Εκδόσεις.
- Εκδηλώσεις.

Η δεύτερη του Τμήματος Κοινωνικής Θεολογίας:

<http://platon.uoa.gr/departs/stheology/>
περιλαμβάνει τις πύλες κάτω ένότητες:

- Γενικά.
- Το επιστημονικό αντικείμενο του Τμήματος.
- Οί χώροι του Τμήματος.
- Όργανα του Τμήματος.
- Τα Μαθήματα.
- Μεταπτυχιακά προγράμματα σπουδών (ΜΠΣ).
- Δραστηριότητες μελών ΔΕΠ στο έξωτερικό.

Άπο τη διεύθυνση:

<http://platon.uoa.gr/-audt/html/english/orthurl.htm>
του Τμήματος Θεολογίας μπορεί να συνδεθεί και ναίς με όλες τις διευθύνσεις στον κόσμο, κυρίως στην αγγλική, που έχουν σχέση με την Όρθοδοξία.

Για την Πάτμο μπορούμε να βρούμε πληροφορίες μέσω του Πανεπιστημίου της Θράκης στη διεύθυνση:

<http://www.duth.gr/Dodecan/patmos/>

Μια πολύ καλή παρουσία είναι και οί σελίδες *όρθοδοξίας* που παρουσιάζει ο καθηγητής Σπύρος Τσιτσίκος στη Χαλκίδα:

<http://www.chalkida.hol.gr/people/orth-pgw/index.phtml>. Μερικά άπο τα θέματα:

- Η Όρθοδοξία στο σύγχρονο κόσμο.
- Το Χριστουγεννιάτικο δώρο της ειρήνης.

- Αίρεση και ψυχοπαθολογία.
- Κυριακή του Άσώτου.
- Η Πρωτομαγιά ως σύμβολο.
- Το Μοναστήρι του Όσίου Λουκά.
- Ο Άγιος Γεώργιος, Άρμα.
- Η Έρερά Μονή Μακρυμάλλης.
- Η Έρερά Μονή Όσίου Δαβίδ (Γέροντος).
- Η Έρερά Μονή Γαλατάκη.

Ένας «άλλος δρόμος» για να συνδεθούμε με το δίκτυο και να άντλήσουμε διάφορες πληροφορίες Χριστιανικού περιεχομένου είναι:

<http://www.theologic.com/links.html>

Έδω υπάρχουν χιλιάδες διευθύνσεις για χιλιάδες θέματα.

Μια πολύ ενδιαφέρουσα διεύθυνση που μάς βοηθάει να επιλέξουμε άπο μόνοι μας «πόρους» χρησιμοποιώντας διάφορες μηχανές αναζήτησης είναι ή έξης:

<http://www.aa.net:80/-rclark/search.html>.

Μπορούμε να δώσουμε μια λέξη κλειδί ή μια πρόταση και σε λίγα δευτερόλεπτα θα έχουμε τις διευθύνσεις τις όποιες μπορούμε να έπισκεφθούμε και να πάρουμε πληροφορίες.

Για τις άλλες θρησκείες και τα δόγματα μπορούμε να δούμε στη διεύθυνση:

<http://www.yahoo.com/Society-and-Culture/Religion/>

Με όλα αυτά και με τη βοήθεια του Θεού πιστεύουμε ότι σās δώσαμε μια πρώτη γεύση γι' αυτά που μπορούμε να βρούμε σχετικά με την Όρθόδοξη Έκκλησία στον κόσμο του Internet.

Σās ευχόμαστε λοιπόν αγαθούς πλόες στους ώκεανούς του Internet.

1. Τεύχη Έανουαρίου και Φεβρουαρίου 1997, σ. 16-18, 39-41.

ΒΙΒΛΙΑ ΠΕΡΙ ΠΡΟΣΕΥΧΗΣ

- * *ΑΙ ΚΑΘ' ΗΜΕΡΑΝ ΠΡΟΣΕΥΧΑΙ* (τευχίδιο).
- * *ΠΡΟΣΕΥΧΕΣ ΓΙΑ ΚΑΘΕ ΜΕΡΑ* (έγκόλλιο, σε πολυτελή έκδοση).
- * *ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΨΙΣ*. Άκολουθίες του ήμερονεκτίου, έπιτομή άκολουθιών κυριότερων κινήτων και άκινήτων έορτών, Άγία και Μεγάλη Έβδομάς, Πεντηκοστάριον και πλήρες έορτολόγιο (έκδοση πολυτελής, δεμένη).
- * *«ΕΙΣ ΥΨΟΣ ΝΟΗΤΟΝ...»*. Άόγος περί προσευχής του άγίου Νείλου του Άσκητού. (Άνάλυση του θέματος προσευχή άπ' τον Άρχιμ. Έυσ. Βίττη).
- * *ΛΟΓΟΙ ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΡΟΣΕΥΧΗΝ*, άγίου Γρηγορίου Νύσης. Άνάλυση του «Πάτερ ήμών». (Εισαγωγή, κείμενο, μετάφραση, σχόλια: Άρχιμ. Παγκρατίου Μπρούσαλη).
- * *Η ΠΡΟΣΕΥΧΗ ΤΗΣ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ* (Π. Έυδοκίμωφ, μετάφραση Μαρία Παπαζάχου - Δημ. Τζέρπος).
- * *Η ΔΥΝΑΜΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΕΥΧΗΣ*. Άνάλυση του «Πάτερ ήμών». Φυλλάδιο (Καθηγ. Άθαν. Δεληκωστόπουλου).
- * *Η ΚΥΡΙΑΚΗ ΠΡΟΣΕΥΧΗ*, «Πάτερ ήμών» (φυλλάδιο).
- * *ΜΙΛΩ ΣΤΟΝ ΠΑΤΕΡΑ ΜΟΥ...* (φυλλάδιο).

ΣΤΟ ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ Ο ΡΟΥΜΑΝΟΣ ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Μετά την επίσκεψη του αντιπροέδρου της Βουλγαρίας, Τεοντόρ Καβαλιτσιέφ στο Άγιον Όρος και την τιμητική του παρουσία στην εγκατάσταση του νέου ήγουμένου του βουλγαρόφωνου μοναστηριού Ζωγράφου, ο ίδιος ο Πρόεδρος της Ρουμανίας Έμιλ Κωνσταντίνεσκου επισκέπτεται την Άθωνική Πολιτεία. Ο Ρουμάνος Πρόεδρος έγινε επίσημως δεκτός από την Ίερά Κοινότητα και επισκέφθηκε τη ρουμανική Σκήτη του Τιμίου Προέδρου και την Μονή της Μεγίστης Λαύρας, της οποίας η Σκήτη αποτελεί «έξάρτημα». Για τους Ρουμάνους Άγιορείτες μοναχούς πρέπει να πούμε ότι αποτελούν μία έκλεκτη πνευματική αδελφότητα, που δεν έχει δώσει ποτέ αφορμή σχολίων, ο δε ήγούμενος Πετρώνιος είναι μία από τις πιο πνευματικές φυσιογνωμίες του Άγιου Όρους. Η Σκήτη βρίσκεται σε μία ωραιότατη τοποθεσία και είναι πολύ καλά συντηρημένη με προσωπική εργασία των ιδίων των Ρουμάνων μοναχών.

ΜΥΣΤΙΚΟ ΚΑΛΗΣ ΥΓΙΕΙΑΣ ΑΠΟ ΜΟΝΑΧΟΥΣ

Η άσκητική δίαιτα που εφαρμόζεται από τους μοναχούς των Ίερων Μονών του Άγιου Όρους είναι το αντίδοτο στις ασθένειες που προκαλούν οι σύγχρονες διατροφικές συνήθειες. Έλαιόλαδο, ψωμί, κρασί και γαλακτοκομικά είναι τα προϊόντα που καταναλώνουν καθημερινά, όταν δεν νηστεύουν, οι μοναχοί του Άγιου Όρους. Στο καθημερινό μενού κυριαρχούν τα όσπρια, τα λαδερά φαγητά, τα λαχανικά και τα φρούτα, ενώ πολύ συχνά καταναλώνονται χαλβάς, ταχινόσουπα και τραχανάς.

Αυτές οι διατροφικές συνήθειες που έχουν όλα τα χαρακτηριστικά της μεσογειακής διατροφής εξασφαλίζουν απόλυτα σωστή διατροφή. Μπορεί από το τραπέζι των μοναχών να απουσιάζει μονίμως το κρέας και το ψάρι να μαγειρεύεται μία-δύο φορές την εβδομάδα, αλλά μία ευρύτερη μελέτη της διατροφής των μοναχών του Άγιου Όρους σε συνάρτηση με την εμφάνιση νόσων, όπως καρδιοπάθεια, υπέρταση, και καρκίνος και του μέσου όρου ζωής θα έδινε ίσως επιπλέον στοιχεία για την αξία αυτού του τρόπου διατροφής.

Και εδώ η Εκκλησία μας δείχνει τον τρόπο συμπεριφοράς και αντίδρασης στην καθημερινή ζωή.

ΓΛΥΤΩΝΟΥΝ ΤΟΥΣ ΑΠΟΡΟΥΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΦΥΛΑΚΗ

Η Αδελφότητα «Όσια Ξένη» της Ίερας Μητροπόλεως Κασσανδρείας, έθεσε «υπό την σκέπη» της άπορα άτομα που έχουν καταδικαστεί για πλημμελήματα και επειδή δεν έχουν τα χρήματα να εξαγοράσουν τις ποινές τους κινδυνεύουν να μπουν στη φυλακή. Επίσης

πληρώνει για λογαριασμό αποφυλακισμένων που έχουν εκτίσει την ποινή τους, όμως δεν έχουν χρήματα να καταβάλουν για τα δικαστικά έξοδα και αναγκάζονται γι' αυτό το λόγο να παρατείνουν την παραμονή τους στις φυλακές.

Πριν το Πάσχα περίπου 60 άπορα άτομα, που καταδικάστηκαν από τα δικαστήρια της Θεσσαλονίκης, ενισχύθηκαν οικονομικά από την αδελφότητα «Όσια Ξένη» για να μην φυλακισθούν, επειδή δεν είχαν τα εύτελη χρηματικά ποσά που όφειλαν να καταβάλουν.

Σύμφωνα με στοιχεία της αδελφότητας από το 1978 που ξεκίνησε το κοινωνικό της έργο έχουν βοηθηθεί με τον τρόπο αυτό 4.070 άτομα και το χρηματικό ποσό που διετέθη ανέρχεται στα 140.000.000 δρχ.

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΣΤΙΣ ΦΥΛΑΚΕΣ ΑΝΗΛΙΚΩΝ

Κοντά στους ανήλικους κρατούμενους των δικαστικών φυλακών Κορυδαλλού βρέθηκε ο Μητροπολίτης Νικαίας Άλέξιος. Είχε την ευκαιρία να γνωρίσει από κοντά πολλούς από τους συνολικά 110 ανήλικους κρατούμενους και να συζητήσει μαζί τους τα προβλήματα που τους απασχολούν. Ο Μητροπολίτης είχε έπαφή και με την διεύθυνση των φυλακών και αντάλλαξε σκέψεις για την καλύτερη δυνατή λειτουργία του σφραγιστικού Ίδρύματος.

**Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΙΚΟΣ ΝΑΟΣ ΑΘΗΝΩΝ
ΚΑΙ ΟΙ ΕΦΗΜΕΡΙΟΙ ΤΟΥ**

Με τον τίτλο αυτό κυκλοφόρησε εσχάτως το βιβλίο του Πρωτοπρεσβυτέρου του Μητροπολιτικού Ναού Αθηνών π. Ήλίας Δροσινού. Αναφέρεται στην ιστορία του Μητροπολιτικού Ναού Αθηνών από 1862-1942.

Στις σελίδες του βιβλίου γίνεται προσπάθεια σκιαγράφησης της χρονικής περιόδου που προαναφέρεται και της διαχρονικής πορείας του Μητροπολιτικού Ναού. Καταγράφεται η εξέλιξη των γεγονότων των αναφερομένων εις την ανάγκη ίδρύσεως μεγαλοπρεπούς Μητροπολιτικού Ναού διὰ την νέαν πρωτεύουσαν του τότε νεοσύστατου Βασιλείου της Ελλάδος, την επιλογήν του χώρου, την ανοικοδόμησιν του κτιρίου και την εν γένει διακόσμησιν της Μητροπόλεως, ως και παράθεσιν πληροφοριών περί των φυλασσομένων κυριοτέρων κειμηλίων και ιερών λειψάνων.

Στη συνέχεια παρατίθενται σύντομα βιογραφικά σημειώματα των διατελεσάντων Έφημερίων του Μητροπολιτικού Ναού κατά την περίοδο αυτή (1842-1942) με ιδιαίτερη αναφορά στα σημαντικότερα γεγονότα της περιόδου της διακονίας των. Τέλος καταχωρίζονται πίνακες από το 1942 μέχρι σήμερα των διατελεσάντων Έφημερίων, Ίεροκηρύκων και Διακόνων.

Άρχιμ. Μ. Φ.

Ἡ ΕΙΡΗΝΗ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ ΚΑΙ ΠΩΣ ΑΠΟΚΤΑΤΑΙ*

Τοῦ Ἀρχιμ. κ. Χρυσ. Π. Ἀβαγιανοῦ, Ἱεροκήρυκος

Καὶ στὴ συνέχεια συμπεραίνει ὁ ἱ. Χρυσόστομος: «Δεῖ τοίνυν ἡμῖν καθ' ἐκάστην ἡμέραν μερίμνης καὶ φροντίδος πολλῆς, ὥστε μὴ ἐγείρεσθαι ἐν ἡμῖν τοῦτον τὸν πόλεμον, μήτε διεγερθέντα μένειν, ἀλλὰ καταστέλλεσθαι καὶ κομίζεσθαι. Τί γὰρ ἂν ὄφελος γένοιτο, ὅταν ἡ μὲν οἰκουμένη βαθείας ἀπολαύη εἰρήνης, σὺ δὲ πρὸς ἑαυτὸν πολεμῆς; Ταύτην δεῖ τὴν εἰρήνην ἔχειν ἂν ταύτην ἔχωμεν, οὐδὲν ἡμᾶς τῶν ἔξωθεν βλάψαν δυνήσεται. Συντελεῖ δὲ πρὸς ταύτην οὐ μικρὸν καὶ ἡ κοινὴ εἰρήνη»⁷.

Αὐτὰ πρέπει νὰ φρονοῦμε περὶ πολέμων καὶ εἰρήνης ὡς χριστιανοί, ὅπως μᾶς διδάσκει ὁ πῶς αὐθεντικὸς ἐρμηνευτὴς τῆς πίστεώς μας, ὁ Ἅγ. Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος. Ὁ χειρότερος πόλεμος καὶ ἀπὸ τὸν ἐξωτερικὸ καὶ ἀπὸ τὸν ἐμφύλιον εἶναι ὁ ἐσωτερικὸς, ὁ ἀόρατος πόλεμος. Ὁ πόλεμος τῆς ἁμαρτίας, τοῦ κακοῦ, τῶν ἐφάμαρτων ἐπιθυμιῶν, πὺ ἀποσκοπεῖ στὴν ἄλωση τῆς ψυχῆς, πὺ «τίκει» τὸν αἰώνιον θάνατο.

Αὐτὸν τὸν πόλεμο πρέπει νὰ φοβηθοῦμε περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλον. Αὐτὸν τὸν φοβερὸ πόλεμο, πὺ ζεῖ κάθε πνευματικὸς ἄνθρωπος, καὶ μάλιστα ὁ χριστιανός, ὑπονοεῖ ὁ Ἀπόστ. Παῦλος, ὁ Ἀρχιστράτηγος τοῦ πνευματικοῦ ἀγῶνος, ὅταν μᾶς προτρέπει στὴν πρὸς Ἐφεσίους ἐπιστολή του: «ἐνδύσασθε τὴν πανοπλίαν τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸ δύνασθαι ὑμᾶς στήναι πρὸς τὰς μεθοδείας τοῦ διαβόλου· ὅτι οὐκ ἔστιν ἡμῖν ἡ πάλη πρὸς αἷμα καὶ σάρκα, ἀλλὰ πρὸς τὰς ἀρχάς, πρὸς τὰς ἐξουσίας, πρὸς τοὺς κοσμοκράτορας τοῦ σκότους τοῦ αἰῶνος τούτου, πρὸς τὰ πνευματικὰ τῆς πονηρίας ἐν τοῖς ἐπουρανίοις» (Ἐφεσ. 6, 11-12).

4. Ἡ εἰρήνη τοῦ Χριστοῦ

Ἄλλὰ πρὶν παραθέσουμε τίς γνώμες τῶν διδασκάλων μας γιὰ τὸ πῶς θὰ κάνουμε μόνιμο τῆς ψυχῆς μας κτήμα τὴν εἰρήνην, ἄς ξαναθυμηθοῦμε ποιὰ ἀκριβῶς εἶναι ἡ εἰρήνη, πὺ ἔφερε ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς στὴ γῆ γιὰ τοὺς ἀνθρώπους. Ἄν καὶ φαίνεται ἀπὸ μερικοὺς λόγους του, ὅτι

δὲν ἦλθε νὰ φέρῃ στοὺς ἀνθρώπους εἰρήνην ἀλλὰ ἀναστάτωση καί... πόλεμο. Ἐκεῖνος δὲν εἶπε· «Δοκεῖτε ὅτι εἰρήνην παρεγενόμην δοῦναι ἐν τῇ γῆ; οὐχί, λέγω ὑμῖν, ἀλλ' ἡ διαμερισμὸν» (Λουκ. 12,51). Καὶ πῶς κατηγορηματικά: «Μὴ νομίσητε ὅτι ἦλθον βαλεῖν εἰρήνην ἐπὶ τὴν γῆν· οὐκ ἦλθον βαλεῖν εἰρήνην, ἀλλὰ μάχαιραν» (Ματθ. 10,34). «Μὴ ταρασέσθω, ὅμως, ὑμῶν ἡ καρδιά!». Οὔτε ὁ Κύριος, οὔτε ἡ Γραφή ἀντιφάσκει. Ἡ ἀναστάτωση, ὁ διαμερισμὸς καὶ ἡ μάχαιρα, πὺ θὰ ἀκολουθοῦσαν μετὰ τὴν Ἀνάληψη τοῦ Κυρίου στοὺς οὐρανοὺς, θὰ συνέβαιναν ὄχι ἐξαιτίας τοῦ Εὐαγγελίου, ἀλλ' ἐξαιτίας τῶν ἀνθρώπινων παθῶν καὶ τῆς ἀπιστίας, συνδυασμένης μὲ τὴν κακότητα, τέτοια πὺ δὲν ξαναεἶδε ὁ κόσμος.

Ἀντίθετα ὁ Κύριος μίλησε γιὰ τὴν εἰρήνην τὴν ἰδική του, πὺ θὰ ἔφερεν στοὺς ἀνθρώπους. «Εἰρήνην, εἶπε στοὺς μαθητὲς του τὸ βράδυ τοῦ Μυστικοῦ Δείπνου, εἰρήνην ἀφήμι ὑμῖν, εἰρήνην τὴν ἐμὴν δίδωμι ὑμῖν· οὐ καθὼς ὁ κόσμος δίδωσιν ἐγὼ δίδωμι ὑμῖν» (Ἰω. 14,27).

Πρέπει, λοιπόν, νὰ ὑπογραμμισθῇ, ὅτι ὁ ἱδιος ὁ Κύριος ξεχώρισε τὴ δική του εἰρήνη ἀπὸ τὴν εἰρήνην τοῦ κόσμου. Εἰρήνη ἀσυγκρίτως ἀνώτερη ἀπὸ τὴν γνωστὴν εἰρήνην τοῦ κόσμου. «Εἰρήνη τοῦ Θεοῦ ὑπερέχουσα πάντα νοῦν» (Φιλ. 4,7). Καὶ ὅπως ἐρμηνεύει ὁ Ἅγ. Νικόδημος ὁ Ἀγιορείτης: «Εἰρήνην τοῦ Θεοῦ ὀνομάζει ὁ Παῦλος τὴν καταλλαγὴν καὶ φιλίωσιν τῶν ἀνθρώπων, ὅπου ἔκαμεν ὁ υἱὸς διὰ τῆς ἐνσάρκου οικονομίας μὲ τὸν Θεὸν καὶ πατέρα. Αὐτὴ δὲ ἡ εἰρήνη καὶ καταλλαγὴ ὑπερέχει ἀληθῶς κάθε νοῦν ὄχι μόνον τῶν ἀνθρώπων, ἀλλὰ καὶ τῶν ἀγγέλων»⁸.

Καὶ ὑπερέχει ἡ εἰρήνη τοῦ Χριστοῦ, διότι ὅπως παρατηρεῖ ὁ ἱ. Χρυσόστομος· «Τίς γὰρ ἂν προσεδόκησε, τίς δὲ ἂν ἤλπισε τὸσαῦτα ἔσεσθαι ἀγαθὰ; Ἄπασαν ἀνθρωπίνην ὑπερβαίνει διανοίαν οὐχί λόγον μόνον· ὑπὲρ τῶν ἐχθρῶν, ὑπὲρ τῶν μισούντων αὐτόν, ὑπὲρ τῶν ἀποστρεφόμενων, ὑπὲρ τούτων τὸν Υἱὸν ἐκδοῦναι τὸν μονογενῆ οὐ παρητήσατο, ὥστε εἰρήνην ποιῆσαι πρὸς ἡμᾶς»⁹.

* Συνέχεια ἀπὸ τὴ σελ. 167 τοῦ ὑπ' ἀρ. 9 τεύχους.

«Ἐν ἀντιθέσει, λοιπόν, πρὸς τὴν ψευδῆ εἰρήνην τοῦ κόσμου, ἡ εἰρήνη τοῦ Χριστοῦ εἶναι ἡ ἀληθὴς κατὰ βάθος καὶ πλάτος εἰρήνη. Ἡ εἰρήνη τοῦ Χριστοῦ συμφιλιώνει ἐν πρώτοις καὶ ἐπαναφέρει εἰς ἐγκάρδιον σχέσιν τὸν ἄνθρωπον πρὸς τὸν Θεόν. Ὁ Σωτὴρ διὰ τῆς ἐνανθρωπήσεως καὶ τοῦ σταυρικοῦ του θανάτου κατέλυσε τὴν ὑπὸ τῆς ἁμαρτίας δημιουργηθεῖσαν ἔχθραν μεταξὺ Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων: “ Ὑμᾶς — λέγει ὁ ἀπ. Παῦλος — ὄντας ἀπηλλοτριωμένους καὶ ἐχθροὺς τῇ διανοίᾳ ἐν τοῖς ἔργοις τοῖς πονηροῖς, νυνὶ ἀποκατήλλαξεν ἐν τῷ σώματι τῆς σαρκὸς αὐτοῦ διὰ τοῦ θανάτου, παραστήσαι ὑμᾶς ἀγίους καὶ ἀμώμους καὶ ἀνεγκλήτους κατενώπιον αὐτοῦ” (Κολοσ. 1, 21-22). “ Ἐχθροὶ ὄντες κατηλλάγημεν τῷ Θεῷ διὰ τοῦ θανάτου τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ” (Ρωμ. 5,10). Ἀλλ’ ἡ εἰρήνη τοῦ Χριστοῦ δὲν σημαίνει μόνον συμφιλίωσιν πρὸς τὸν Θεόν, ἀλλὰ καὶ εἰρήνην πρὸς τὸν ἑαυτὸν μας, εἰρήνην τῆς συνειδήσεως»¹⁰.

«Ἡ εἰρήνη αὐτῆ τῆς Ἐκκλησίας, θὰ παρατηρήσῃ σύγχρονος ἐπίσκοπος, δὲν εἶναι βέβαια αὐτῆ, γιὰ τὴν ὁποία ὀμιλοῦν ἡ πολιτικὴ καὶ ἡ διπλωματία τῶν λαῶν. Ἡ Ἐκκλησία ὀμιλεῖ γιὰ μιὰ εἰρήνη ἀληθινή, πού ἔχει τὴ βάση της μέσα στὸν ἄνθρωπο· εἶναι πρῶτα ἡ εἰρήνη τοῦ ἀνθρώπου μὲ τὸ Θεὸ καὶ ὕστερα μὲ τὸν ἴδιο τὸν ἑαυτό του. Ὅταν ὁ κάθε ἄνθρωπος εἰρηνεύῃ μὲ τὸ Θεό, τότε μέσα του καρπὸς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος εἶναι ἡ εἰρήνη μὲ τὸν ἑαυτό του. Καὶ πῶς μπορεῖ λοιπὸν ὁποῖος δὲν ἔχει εἰρήνη μὲ τὸν ἑαυτό του, νὰ ἔχῃ εἰρήνη μὲ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους; Ὁ πόλεμος ξεκινᾷ ἀπὸ τὸν ἄνθρωπο καθὼς γράφει ὁ ἀπόστολος Ἰάκωβος: Πόθεν πόλεμοι καὶ μάχαι ἐν ὑμῖν; Οὐκ ἐντεῦθεν, ἐκ τῶν ἡδονῶν ὑμῶν τῶν στρατευομένων ἐν τοῖς μέλεσιν ὑμῶν;

Μέσα μας ἐπαναστατεῖ ἡ ἁμαρτία, ἡ ὁποιαδήποτε ἁμαρτία, καὶ ὕστερα ὁ πόλεμος ἀπλώνεται μεταξὺ μας, μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων καὶ μεταξὺ τῶν λαῶν. Γι’ αὐτὸ τὸ πρᾶγμα δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία. Τὸ καταλαβαίνει κανεὶς μόνος του, τὸ διαπιστώνει ὁ καθένας στὸν ἑαυτό του καὶ ἂν ἔχει εἰλικρίνεια, τὸ ὁμολογεῖ. Ἀλλὰ καὶ ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ τὸ κηρύττει καὶ τὸ βεβαιώνει· ὅλη ἡ θεία Γραφή, τὰ Εὐαγγέλια καὶ οἱ Ἐπιστολὲς τῶν Ἀποστόλων, ὅλα εἶναι ἓνα κήρυγμα εἰρήνης. Τὸ ἔργο τῆς θείας οἰκονομίας εἶναι ἔργο εἰρήνης· ὁ Θεὸς κάνει ὅ,τι κάνει γιὰ νὰ σώσῃ

τὸν ἄνθρωπο, γιὰ νὰ τοῦ δώσῃ δηλαδὴ τὴν εἰρήνην· Δικαιωθέντες ἐκ πίστεως, εἰρήνην ἔχομεν πρὸς τὸν Θεὸν διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ»¹¹.

5. Πῶς ἀποκτᾶται

Ἀπὸ αὐτὸ τὸ τελευταῖο θεολογικὸ σχόλιο στὸ θέμα τῆς εἰρήνης εὐκόλα συμπεραίνουμε, ὅτι ἡ εἰρήνη τῆς ψυχῆς εἶναι κατόρθωμα δύο παραγόντων: τῆς θ. Χάριτος καὶ τοῦ πιστοῦ ἀνθρώπου. Ἡ εἰρήνη «τὸ γλυκὺ καὶ πρᾶγμα καὶ ὄνομα»¹² τοῦ Ἀγ. Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου, εἶναι χαρακτηριστικὸ τοῦ πνευματοφόρου ἀνθρώπου.

Ὅπως ἐγράφη, «ὅταν ἐμπιστευόμεθα τὰ πάντα εἰς τὴν ἀγαθὴν Πρόνοιαν τοῦ Θεοῦ, οὐδεμία ἀγωνιώδης φροντὶς καὶ ἀνησυχία θὰ ταραττῇ ἡμᾶς. Ἡ εἰρήνη τοῦ Θεοῦ θὰ φρουρῇ τὰς καρδίας μας, ἵνα μὴ καταβυθίζωνται ὑπὸ τὰ κύματα τῶν ταραχῶν καὶ μερμυγῶν καὶ καταπνίγονται εἰς αὐτά. Θὰ διατηρῇ αὐτὴ ταύτας ἐν γαλήνῃ καὶ ἀπὸ τὴν ἀναστάτῳσιν τῶν παθῶν τῆς ἁμαρτίας»¹³.

Ἐπομένως ἀπαραίτητη προϋπόθεση γιὰ τὴν ἀπόκτηση τῆς εἰρήνης τοῦ Χριστοῦ στὴν καρδιά μας εἶναι ἡ ἀταλάντευτη πίστη στὴν ἀγαθὴ Πρόνοια τοῦ Θεοῦ. Ὅπως, γιὰ παράδειγμα, ὠραιότατα τὴν ἐξέφρασε ὁ ἱερός ψαλμωδὸς στὸν 22ο Ψαλμὸ: «Κύριος ποιμαίνει με καὶ οὐδὲν με ὑστερήσει... ἐὰν γὰρ καὶ πορευθῶ ἐν μέσῳ σκιᾶς θανάτου, οὐ φοβηθήσομαι κακά, ὅτι σὺ μετ’ ἐμοῦ εἶ... τὸ ἔλεός σου καταδιώξει με πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς μου».

Μὲ φρονήματα καὶ αἰσθήματα παρόμοια μὲ τοῦ ψαλμωδοῦ δὲν μπορεῖ παρὰ καὶ ὁ κάθε χριστιανὸς ν’ ἀπολαύσῃ τὴν ἐν Χριστῷ εἰρήνην στὴν ψυχὴ του.

(Συνεχίζεται)

7. Ἰ. Χρυσσοτόμου, Ὑπόμνημα εἰς τὴν Α’ Τιμ., Ὁμιλ. Ζ’, ΕΠΕ 23, 226-228.

8. Ἀγ. Νικοδήμου τοῦ Ἁγιορείτου, Ἐρμηνεία εἰς τὰς ἸΔ’ Ἐπιστολὰς τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, τ. Β’, Θεσσαλονίκη 1990, σ. 601.

9. Ἰ. Χρυσσοτόμου, Ὑπόμνημα εἰς τὴν πρὸς Φιλίπ. Ὁμιλ. ἸΔ’, ΕΠΕ 22,32.

10. Ε. Θεοδώρου, Εἰρήνη. Θρ. Ἠθ. Ἐγκυκλ. 5,443.

11. Ἐπισκ. Διονυσίου Ψαριανοῦ, Μητροπ. Σερβίων καὶ Κοζάνης, Ἐξαπλά, Κατερίνη, σ. 252-253.

12. Π. Χρήστου, Γρηγόριος ὁ Θεολόγος, ΘΗΕ 4,727.

13. Π. Τρεμπέλα, Ὑπόμνημα εἰς τὰς Ἐπιστ. τῆς Κ. Διαθήκης, Ἀθήναι 1955² σ. 214.

ΟΙ 39 ΑΓΙΟΙ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΙΑΣ ΠΟΥ ΦΕΡΟΥΝ ΤΟ ΟΝΟΜΑ ΣΤΕΦΑΝΟΣ*

Τοῦ Δρ. Κων. Μ. Κονταξόπουλου, Καρδιολόγου - Παθολόγου
Διευθυντοῦ Ἰατροῦ Ἀσκληπιείου Νοσοκομείου Βούλας

ΟΣΙΟΙ

**Ἅγ. Στέφανος, Ὁσιος, ὁ Κτίτωρ καὶ Ἠγου-
μενος τῆς Μονῆς τοῦ Χηνολάκκου (14 Ἰανουα-
ρίου).** Καταγόταν ἀπὸ τὴν Καππαδοκία καὶ εἶχε
τὴν ἐπιθυμία νὰ γίνεи μοναχός. Γιὰ τὸ λόγο αὐ-
τὸ ἐπισκέφτηκε στὴν Παλαιστίνη τοὺς ἀσκητὲς
τοῦ Ἰορδάνου, τὰ μοναστήρια τοῦ Ἁγίου Σάβ-
βα, τοῦ Εὐθυμίου καὶ Θεοδοσίου ὅπου ἔμαθε
πολλὰ γιὰ τὴν μοναχικὴ ζωὴ. Κατόπιν πῆγε τὸ
716 στὴν Κωνσταντινούπολη, τότε ποὺ ἦταν αὐ-
τοκράτορας ὁ Λέων ὁ Ἰσαυρος, ὁ εἰκονομάχος
καὶ Πατριάρχης ὁ Γερμανὸς ὁ Α', ὁ ὁποῖος καὶ
τὸν φιλοξένησε. Μὲ τὴν ἄδεια καὶ τὶς εὐλογίες
αὐτοῦ τοῦ Πατριάρχου ἔκτισε τὴν ὀνομαστὴ μονὴ
τοῦ Χηνολάκκου στὴν Τριγλία. Ἐκεῖ μὲ τὴν πά-
ροδο τοῦ χρόνου συνέρρευσαν πλήθη μοναχῶν.
Ὁ ἅγιος αὐτὸς Στέφανος ἔζησε ὡς Ἠγούμενος
μὲ οὐσιότητα μέσα στὴν Μονὴ του, νουθετώντας
τοὺς πολυπληθεῖς μοναχοὺς γιὰ τὴν χριστιανικὴ
τελειότητα καὶ ἀργότερα ἐκοιμήθη εἰρηνικά. Ἡ
Τριγλία εἶναι μία παραλιακὴ κωμόπολη στὴν
Προποντίδα, ποὺ κατοικεῖτο ἀπὸ 6.000 περίπου
Ἕλληνες πρὸ τῆς ἀνταλλαγῆς τῶν πληθυσμῶν.
Στὸ κάτω μέρος αὐτῆς τῆς κωμόπολης, ὄχι πολὺ
μακριὰ ἀπὸ τὴν παραλία, βρισκόταν ἡ Μονὴ
τοῦ Χηνολάκκου ποὺ λεγόταν καὶ τοῦ Ἁγίου
Στεφάνου. Οἱ Τοῦρκοι μετέτρεψαν αὐτὴ τὴ Μο-
νὴ σὲ τζαμί, ἀλλὰ διατήρησε τὸ ὄνομα «Ἅγιος
Στέφανος».

**Ἅγ. Στέφανος, ὁ Ὁμολογητὴς, ἠγούμενος
Τριγλίας (26 Μαρτίου).** Ἐζησε στὴν ἐποχὴ ποὺ
αὐτοκράτορας ἦταν ὁ Λέων ὁ Ἀρμένιος (813-
820) ὁ εἰκονομάχος. Γιὰ τὶς πολλὲς ἀρετὲς του
ἔγινε ἠγούμενος τῆς Μονῆς τοῦ Ἁγίου Στεφά-
νου (τοῦ Χηνολάκκου) στὴν Τριγλία, ἕνα αἰῶνα
περίπου μετὰ τὸν προηγούμενο ἅγιο Στέφανο
ποὺ ἔκτισε τὴν Μονή. Ὅταν ἔγινε ὁ διωγμὸς
τῶν εἰκόνων ἀπὸ τὸν εἰκονομάχο αὐτοκράτορα
Λέοντα τὸν Ἀρμένιο, ὁ ἅγιος αὐτὸς Στέφανος
ἀντιτάχθηκε στοὺς εἰκονομάχους καὶ ἔλεγε μὲ
θάρρος τοὺς ἀρνούμενους τὴν προσκύνηση τῶν

ἀγίων εἰκόνων. Αὐτὸ εἶχε σὰν συνέπεια νὰ ἐξο-
ρισθεῖ καὶ νὰ κλεισθεῖ στὶς φυλακὲς, ὅπου τελι-
κὰ καὶ ἀπεβίωσε ἀπὸ τὶς ταλαιπωρίες.

**Ἅγ. Στέφανος, ὁ ἐν τῷ Ἁγίῳ Ἀντύπα, ὁ νεο-
λαμπῆς (9 Δεκεμβρίου).** Γεννήθηκε καὶ ἀνατρέ-
φηκε στὴν Κωνσταντινούπολη καὶ ἦταν γιὸς εὐ-
σεβῶν καὶ ἐναρέτων γονέων, τοῦ ἱερέως Ζαχα-
ρία καὶ τῆς Θεοφανοῦς. Ἀπὸ τὸν Πατριάρχη
Μεθόδιο χειροθετήθηκε ἀναγνώστης. Πῆγαινε
συχνὰ στὶς λειτουργίες τῆς μεγάλης ἐκκλησίας
ὅπου ἐφημέρευε ὁ πατέρας του. Στὰ 18 του χρό-
νια ἔμεινε ὀρφανὸς ἀπὸ πατέρα καὶ τότε ἀκρι-
βῶς πῆγε στὸ ναὸ τοῦ Ἁγίου Πέτρου καὶ παρέ-
μεινε σ' αὐτὸν ὡς μοναχὸς προσευχόμενος καὶ
νηστεύων. Κατόπιν κατέφυγε στὸ ναὸ τοῦ ἁγίου
Ἀντύπα ὅπου παρέμεινε ἐπὶ 12 ὀλόκληρα χρό-
νια ζώντας μιὰ ἀσκητικὴ ζωὴ. Ἐκοιμήθη εἰρη-
κὰ στὰ 73 χρόνια τῆς ζωῆς του, ἀφοῦ ἔζησε
πάνω ἀπὸ 50 χρόνια ὡς ἀσκητῆς.

**Ἅγ. Στέφανος τοῦ Χίρσκ, ἕνας ἐκ τῶν 12 μα-
θητῶν τοῦ Ἁγ. Ἰωάννου τοῦ Ζενταζνίσκο.
Γεωργία στ' αἰῶνα (7 Μαΐου).**

**Ἅγ. Στέφανος (Ἀσκητῆς) τοῦ Πήπερ (1697)
(20 Μαΐου).**

**Ἅγ. Στέφανος ὁ Ὑψηλός, δεσπότης (ἡγε-
μῶν) τῶν Σέρβων (19 Ἰουλίου).**

**Ἅγ. Στέφανος Ντέτσανσκι, βασιλεὺς καὶ εἶ-
τα μοναχὸς (11 Νοεμβρίου) (14' αἰῶνας).**

**Ἅγ. Στέφανος, ὁ Σαββαΐτης, ἀνεψιὸς Ἰωάν-
νου τοῦ Δαμασκηνοῦ (13 Ἰουλίου).** Γεννήθηκε
στὴν Δαμασκὸ τὸ 725. Ὁ πατέρας του ἦταν ὁ
Θεόδωρος Μανσοῦρ ἀδελφὸς τοῦ Ἰωάννου τοῦ
Δαμασκηνοῦ τοῦ μεγάλου Πατέρα καὶ ὑμνογρά-
φου τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας. Ἦταν μόλις 10
εἰσὼν ὁ νεαρὸς Στέφανος ὅταν πῆγε στὴν μεγά-
λη Μονὴ τοῦ Ἁγίου Σάββα, ὅπου ἐμόναζε ὁ πε-
ρίφημος θεῖος του καὶ αὐτὸς τὸν ἐμόρφωσε πο-
λὺ καλὰ καὶ τοῦ ἔμαθε ὅλα τὰ σχέσια ἔχοντα μὲ
τὴν μοναχικὴ πολιτεία, ἀλλὰ παρὰ τὰ τὰ ἐ-
κάνε γνώστη τῆς βυζαντινῆς μουσικῆς καὶ ὑμνο-
γραφίας. Ἐμαθε πάρα πολλὰ ὁ εὐσεβὴς ἀνε-
ψιὸς ἐπὶ 15 χρόνια κοντὰ στὸν σοφὸ θεῖο του.
Μετὰ τὸ θάνατο τοῦ Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ ἔ-

* Συνέχεια ἀπὸ τὴ σελ. 175 τοῦ ὑπ' ἀρ. 9 τεύχους.

μεινε άλλα 8 χρόνια διακονώντας στην Μονή, μετὰ ὅμως ἔφυγε ἀπ' αὐτήν καὶ ἀποσύρθηκε στὴν ἔρημο ζώντας τὴν ζωὴ τοῦ ἀσκητοῦ. Ἐκεῖ ἐκτὸς ἀπὸ τὶς νηστείες καὶ τὶς προσευχὲς του, ἀσχολήθηκε καὶ μὲ τὴν προσφιλῆ ἀπασχόλησή του, δηλαδὴ τὴν δημιουργία ἐκκλησιαστικῶν ὑμνων κατὰ τὰ πρότυπα τοῦ θείου του. Ἔτσι ἀπέβη καὶ αὐτὸς ἕνας ἀπὸ τοὺς μεγάλους ποιητὲς τῆς Ἐκκλησίας. Ἐκοιμήθη εἰρηνικὰ τὸ ἔτος 807 σὲ ἡλικία 82 ἐτῶν.

Ἅγ. Στέφανος Μιλιούτιν, Σέρβος, ὁσιος (30 Ὀκτωβρίου). Ἡ μνήμη του τιμᾶται μαζί μὲ τὸν ἀδελφὸ του Θεόκτιστο, κατὰ κόσμον Ντραγκουντὶν καὶ τὴν μητέρα του Ἑλένη.

Ἅγ. Στέφανος, Πατέρας τοῦ ἁγ. Ἰωάννου Μπράνκοβιτς, βασιλέως τῆς Σερβίας (10 Δεκεμβρίου). Ἐξῆσε στὸ τέλος τοῦ 15ου καὶ σὶς ἀρχὲς τοῦ 16ου αἰώνα. Ἡ μνήμη του τιμᾶται μαζί μὲ τὸν βασιλέα γιό του καὶ τὴν σύζυγό του Ἀγγελίνα σὶς 10 Δεκεμβρίου.

Ἅγ. Στέφανος, ὁσιος (28 Δεκεμβρίου). Ὑπῆρξε ἀσκητὴς χωρὶς νὰ γνωρίζουμε πότε ἔζησε καὶ ποῦ ἦταν ὁ τόπος τῆς πνευματικῆς του ἀσκήσεως. Ἀπέθανε ὁσίως.

Ἅγ. Στέφανος ὁ ἐν Πλακιδιαναῖς τῆς Κωνσταντινουπόλεως (11 Ἰανουαρίου). Ἡ μνήμη του ἐορτάζεται μαζί μὲ τοὺς ὁσίους Θεόδωρο καὶ Ἀγάπιο τὸν Ἀρχιμανδρῆ σὶς 11 Ἰανουαρίου.

Ἅγ. Στέφανος ὁ Γηροκόμος (27 Φεβρουαρίου). Ἦταν ὁ ἰδρυτὴς τοῦ γηροκομείου τοῦ Ἀρματίου καὶ τοῦ γηροκομείου τοῦ Σάγματος.

Ἅγ. Στέφανος ὁ Ξυλνίτης (24 Μαρτίου). Ἦταν ἀσκητὴς καὶ διέλαμψε στὸ ὄρος Λάτρος τῆς Μικρᾶς Ἀσίας. Συνασκητὴ του εἰς τὸ Λάτρος εἶχε τὸν ὄσιο Ἀβραάμ.

Ἅγ. Στέφανος, ὁσιος, ὁ θαυματουργός, Ρώσος (28 Μαρτίου).

Ἅγ. Στέφανος, ὁσιος, ὁ θαυματουργός (31 Μαρτίου).

Ἅγ. Στέφανος τοῦ Κόμελ, ὁσιος (12 Ἰουνίου). Ὁ ἅγιος Στέφανος τοῦ Κόμελ ὑπῆρξε Ἡγούμενος τῆς Μονῆς τοῦ Ὁξερσκ τοῦ Βολογντὰ (1542).

Ἅγ. Στέφανος, ὁσιος, ὁ θαυματουργός, Ρώσος (14 Ἰουλίου). Ὑπῆρξε Ἡγούμενος τῆς Μονῆς Ἁγίας Τριάδας στὸ Βολογντὰ. Γεννήθηκε στὸ Κίεβο καὶ ἔγινε Μοναχὸς στὴν Λαύρα τοῦ Κιέβου. Ἀπὸ ἐκεῖ πῆγε στὴ Μόσχα καὶ κατόπιν στὴν Μονή του. Ἐκοιμήθη εἰρηνικὰ τὸ ἔτος 1406.

Ἅγ. Στέφανος, ὁ βασιλεὺς τῆς Σερβίας (19 Ἰουλίου, 24 Σεπτεμβρίου). Τὸ 1222 στέφθηκε πρῶτος βασιλιάς τῶν Σέρβων. Τὸ 1228 ἀποσύρθηκε ὅπως καὶ ὁ πατέρας του στὸ Ἅγιον Ὄρος, ὅπου ἐμόνασε. Μετὰ τὸν θάνατό του ἀνακηρύχθηκε σὲ Ἅγιο. Εἶναι ὁ ἀδελφὸς τοῦ Ἁγίου Σάββα.

Ἅγ. Στέφανος ὁ ἐν τῷ Μόλω, ὁσιος (12 Αὐγούστου). Ἡ μνήμη του τιμᾶται σὶς 12 Αὐγούστου μαζί μὲ τὸν ὄσιο Σέργιο.

MARTYRES

Ἐκτὸς ἀπὸ τὸν Πρωτομάρτυρα καὶ Ἀρχιδιάκονο Στέφανο καὶ τὸν Ἅγιο Στέφανο Μητροπολίτη Ρηγίου Καλαβρίας ὑπῆρξαν καὶ ἄλλοι ἐννέα μάρτυρες Στέφανοι.

Ἅγ. Στέφανος ὁ νεοφανῆς (21 Ὀκτωβρίου). Μαρτύρησε μαζί μὲ τὸν Πέτρο, τὸν Ἀνδρέα καὶ τὸν Παῦλο καὶ ὀρισμένους ἄλλους μάρτυρες. Οἱ Ἅγιοι αὐτοὶ καλοῦνται νεοφανεῖς καὶ μαρτύρησαν ἐπὶ τοῦ αὐτοκράτορα Κωνσταντίνου τοῦ Κοπρώνυμου ποὺ ἦταν σφοδρὸς εἰκονομάχος. Ὁ Ἀνδρέας ἦταν μοναχὸς ἀπὸ τὴν Κρήτη, ἔλεγε τὸν Κωνσταντῖνο γιὰ τὶς κακοδοξίες του, καὶ αὐτὸς ἔδωσε διαταγὴ νὰ φονευθεῖ. Οἱ τρεῖς ἄλλοι, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ ὁ Στέφανος, ποὺ ἦταν ἐπίσης μοναχοί, ἀγωνίστηκαν γιὰ τοὺς ἱεροὺς κανόνες καὶ γιὰ τὶς ἅγιες εἰκόνες καὶ ὁ φοβερὸς εἰκονομάχος αὐτοκράτορας ἐθανάτωσε ἐπίσης καὶ αὐτούς.

Ἅγ. Στέφανος, ὁ μάρτυρας, μετὰ Νικηφόρου (25 Ὀκτωβρίου, 8 Φεβρουαρίου). Ἡ μνήμη αὐτῶν τῶν δύο μαρτύρων τιμᾶται δύο φορὲς τὸ χρόνο, σὶς 25 Ὀκτωβρίου καὶ σὶς 8 Φεβρουαρίου.

Ἅγ. Στέφανος, ὁ μάρτυρας (31 Ὀκτωβρίου). Μαρτύρησε μαζί μὲ τοὺς μάρτυρες Βαρνάβα, Τρόφιμο, Δορυμέδοντα, Κοσμᾶ, Δαμιανό, Σάββα, Βάση καὶ Ἀβράμιο. Αὐτῆς τῆς ομάδος τῶν ἐννέα μαρτύρων τιμᾶται ἡ μνήμη σὶς 31 Ὀκτωβρίου.

(Συνεχίζεται)

Ἄν θέλεις νὰ ἀκούγεται ἡ φωνὴ τῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ τὰ ραδιοκύματα, ἐνίσχυσε τὸ Ραδιοφωνικὸ Σταθμὸ τῆς, τὸν 89,4 FM STEREO. Ἀριθμὸς λογαριασμοῦ Ἐθνικῆς Τραπεζῆς: 146/558090-03.

ΕΠΙΚΑΙΡΑ

Τηλε κ.. αλάργα!

Σχολεία τέλος! Ο μαθητόκοσμος –δικαίως– πανηγυρίζει. Ώρα για τις πιά απολαυστικές διακοπές της χρονιάς, τις καλοκαιρινές!

Και για μās τους μεγαλύτερους είναι πολύ καλή ή περίοδος αυτή, για να προσεγγίσουμε τη σχέση οικογένεια - παιδί - τηλεόραση. Ξεζίζει, πιστεύουμε, ν' αφιερώσουμε ολόκληρη τη στήλη στη σχέση αυτή. Άλλωστε συχνά αποτελεί αντικείμενο της ποιμαντικής ευθύνης.

Την συγκεκριμένη περίπτωση πληροφορηθήκαμε από τον ήμερησιο Τύπο. Την ξεχωρήσαμε, την χαρήκαμε και την καταχειροκροτήσαμε.

Η οικογένεια Σ. είναι μία συνηθισμένη μέση ελληνική οικογένεια. Ο πατέρας άσκει τὸ ἐπάγγελμα τοῦ ξυλουργοῦ καὶ ἡ μητέρα εἶναι ὑπεύθυνη γιὰ τὸ σπίτι. Ὁ γιὸς τους σπουδάζει γραφικὲς τέχνες, παίζει μπάσκετ καὶ κιθάρα. Μένουν στὴν Ἁγίου Μελετίου καὶ ὅποτε βροῦν λίγο χρόνο «δραπετεύουν» ἀπὸ τὴν πολυπάθη Ἀθήνα. Ὡς ἐδῶ, ὅλα καλά. Ἡ διαφορὰ ἐγκτεται στὸ γεγονός ὅτι οὐδεὶς ἐκ τῶν τριῶν βλέπει τηλεόραση (στὸ σπίτι τους δὲν διαθέτουν οσοκενή).

Ἐνημερώνονται ἀπὸ τὶς ἐφημερίδες, τὸ ραδιόφωνο, ψυχαγωγοῦνται μὲ θέατρο, κινηματογράφο ἢ ἕνα καλὸ βιβλίο καὶ προτιμοῦν ἕναν περίπατο ἀπὸ τὴν παρακολούθηση ἑνὸς σήριαλ ἢ μιάς τηλεοπτικῆς μονομαχίας. Διασκεδάζουν μακριὰ ἀπὸ τὸ «μαγικὸ κουτί», χωρὶς αὐτὸ νὰ σημαίνει ὅτι δὲν περνοῦν καλά. «Δὲν μπορῶ νὰ φαντασῶ τὴν οικογένειά μου νὰ κάθεται τὰ βράδια μπροστὰ στὴν τηλεόραση καὶ νὰ μὴν ἀλλάζουμε κουβέντα μεταξύ μας» λέει ὁ πατέρας.

«Τὰ βράδια ἂν δὲν παρακολουθῆσουμε κάποια θεατρικὴ παράσταση καὶ δὲν τύχει νὰ βγοῦμε μὲ φίλους σὲ κάποιο ταβερνάκι, θὰ καθίσουμε στὸν καναπέ τοῦ σπιτοῦ διαβάζοντας κάποιο βιβλίο ἢ παίζοντας μὴ παρτίδα σκάκι».

«Ἡ συζήτηση φέρνει δύο ἄτομα πολὺ κοντά, ὅσα χρόνια καὶ ἂν εἶναι μαζί, λέει ἡ σύζυγος. Ὁ γιὸς τους ὁ Γιάννης πὸν μεγάλωσε μακριὰ ἀπὸ τὴν τηλεόραση, τὶς παιδικὲς ἐκπομπὲς καὶ τὰ κινούμενα σχέδια, ποτέ του δὲν ζήλεψε τοὺς φίλους του πὸν εἶχαν στὸ σπίτι τους τηλεόραση.

«Μοῦ φαίνεται πολὺ παράξενο ὅταν ἀκούω πόσες ὥρες σπαταλοῦνε οἱ συνομήλικοί μου καθημερινὰ μπροστὰ στὴν τηλεόραση. Χαράμιζουν τὰ καλύτερά τους χρόνια μπροστὰ σ' αὐτὸ τὸ ἄψυχο κουτί, πὸν τὸ μόνο τὸ ὁποῖο προσφέρει εἶναι μὴ κακόγουστη καὶ φτηνὴ ψυχαγωγία».

«Κάποια μέρα ἤρθαν συμμαθητὲς τοῦ γιοῦ μου

στὸ σπίτι μας» θυμάται ἡ μητέρα «καὶ σὲ κάποια φάση πετάγεται ἕνας ἀπὸ τὴν παρέα καὶ ρωτᾷ: Καλὰ πὸς ζεῖτε ἐσεῖς ἐδῶ χωρὶς τηλεόραση; Στὸν μικρὸ φάνηκε παράξενο σὰν νὰ ἤμασταν ἀπὸ ἄλλο πλανήτη»!...

Ὁ Ἄγγελος καὶ ἡ Καλλιρρόη μαζί μὲ τὸν Γιάννη διάλεξαν νὰ εἶναι «ἐλεύθεροι» μέσα στὸ ἴδιο τους τὸ σπίτι, χωρὶς νὰ τοὺς καθηλώνει ἡ τηλεόραση στὸν καναπέ τους, χωρὶς νὰ τοὺς ἐμποδίζει νὰ ἐπικοινωνοῦν μεταξύ τους. Διάλεξαν νὰ κάνουν «ζάπινγκ» στὴν ἴδια τὴ ζωὴ, ἐπιλέγοντας δικούς τους τομεῖς διασκεδάσεως καὶ ἐπικοινωνίας.

«Ὅχι, δὲν καταδικάζω τὴν τηλεόραση. Μαζί της μποροῦμε νὰ ἐπισκεφθοῦμε ἄλλες χώρες, νὰ γνωρίσουμε ἄλλα ἦθη καὶ ἔθιμα. Ἴσως γιὰ ἕναν ἠλικιωμένο πὸν ζεῖ μόνος του καὶ δὲν ἔχει πολλὲς ἐπιλογές, νὰ εἶναι ἡ καλύτερη συντροφιά. Εἶναι μὴ ἀναγκαστικὴ λύση γιὰ ἕνα μοναχικὸ ἄνθρωπο. Γιὰ μένα ὅμως πὸν εἶμαι μόλις 22 χρονῶν, εἶναι χάσιμο χρόνου, τὴ στιγμή πὸν ὑπάρχουν δεκάδες ἄλλα πράγματα» λέει χαρακτηριστικὰ ὁ Γιάννης.

—Εὐγε του!

Πὸς «βλέπει» ἕνα παιδί τὴν Τ.Ἰ.

Ἐνα παιδί κάτω τῶν 12 ἐτῶν ἔχει δεῖ τουλάχιστον 7.000 καὶ 10.000 ἄλλα ἐγκλήματα. Τὸ 92% τῶν Ἑλλήνων ἔχει τηλεόραση ἐνῶ... ψυγεῖο ἔχει τὸ 78% τῶν ἐλληνικῶν νοικοκυριῶν. Αὐτὰ ἦταν τὰ συμπεράσματα τοῦ 12ου Παιδικοῦ Φεστιβάλ Βύρωνος μὲ θέμα: «Παιδιὰ καὶ Τηλεόραση». Στὸ σεμινάριο πὸν συμμετεῖχαν ἐκπρόσωποι ὄλων τῶν κομμάτων καὶ εἰδικοί ψυχολόγοι τονίστηκε πὸς ἡ αὐξηση τῆς ἐπιθετικότητος πὸν παρατηρεῖται τὰ τελευταῖα χρόνια στὰ προαῦλια τῶν σχολειῶν ἀπὸ τοὺς μικροὺς μαθητὲς ὁφείλεται ἀποκλειστικὰ στὶς πολλὲς ὥρες πὸν σπαταλοῦν μπροστὰ στὸ «μαγικὸ κουτί». Χαρακτηριστικὴ εἶναι ἡ ἀποψη τοῦ Νίκου πὸν πηγαίνει στὴν 4η Δημοτικῶ: «Ἡ τηλεόραση εἶναι σπουδαία ἀνακάλυψη τῆς τεχνολογίας πὸν μās βοηθάει νὰ ταξιδεύουμε σὲ ἄλλους κόσμους, γνωρίζοντας ἄλλα ἦθη καὶ ἔθιμα. Μὲ τὴν τηλεόραση πῆγαμε στὸ φεγγάρι, ἐπισκεφθήκαμε τὴν ἄγρια ζούγκλα καὶ κολυπήσαμε στὸ βυθὸ τῆς θάλασσας.... Αὐτὰ εἶναι τὰ καλὰ τοῦ “μαγικοῦ κουτιοῦ” πὸν ἔγινε ἀναπόσπαστο κομμάτι τῆς οικογένειας. Ὅταν βλέπω ὅμως στὶς εἰδήσεις θέματα γιὰ μεγάλους ὅπως πολέμους, βία, καταστροφές, ἄνθρωπους νὰ πεινᾶνε στενοχωριέμαι πὸν δὲν μπορῶ νὰ τοὺς προσφέρω βοήθεια».

Μ. Μελ.